

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 258

פנינים לפרשת וארא

"ההרדמות לא כל כך הצליחו והכאבים היו חזקים מאוד. קמתי מהכסא והתחלתי לרקוד "הטוב הטוב הטוב, כי לא כלו רחמיך..." הרופא הסתכל עלי ואמר, "אני מקנא בך!"

הגר"ש גלאי שליט"א, בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת', על חינוך הילדים, על הסתפקות במועט ועל הסוד המיוחד שכמוס באמירת 'עלינו לשבח' שבה הוא מרבה להאריך בהתלהבות גדולה

צוות 'לקראת שבת'

זכינו להתקבל לשיחה אצל הגאון רבי שמעון גלאי שליט"א, רב קהילת מנחת יהודה, וחניכי הישיבות שיכון ה' בב"ב, ומחשובי הדיינים בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל.

הגענו לבית המדרש שברח' צירלסון בבני ברק, כשהרב גלאי היה בעיצומה של תפילת ערבית שבסיומה אמר הקהל כמובן את תפילת 'עלינו לשבח'.

מי שמכיר או שמע, יודע שתפילת 'עלינו לשבח' אצל הרב גלאי היא פרק בפני עצמו. יש 'מעריב' ויש 'עלינו לשבח', כמו שיש 'שחרית' ויש 'עלינו לשבח' וכן במנחה.

באמירת 'עלינו לשבח' מתלהב הרב עד מאוד, ולפעמים שוקע באמירתה במשך עשר דקות ואפילו רבע שעה או יותר. המילים נאמרות ברגשי קודש, בהתלהבות יוצאת דופן, בהתפשטות הגשמיות ממש. בסיומה של השיחה המרתקת, אזורנו אומץ ושאלנו את הגר"ש שליט"א לטיבה של הנהגה זו, ומדוע הוא מאריך כל כך ב'עלינו לשבח' יותר משאר בני האדם ויותר ממה שהוא עצמו מאריך באמירת 'אדון עולם' או 'ברוך שאמר', ושאר קטעי התפילה. את תשובתו האופיינית כל כך, נביא בהמשך בעז"ה.

חינוך הילדים על רגל אחת

"היסוד הגדול ביותר בחינוך, הוא להראות להם דוגמא אישית. להראות לילדים מה חשוב לנו", אומר הגר"ש שליט"א. "רק דוגמא אישית! להראות לילדים מה חשוב לנו באמת."

"הסטייפלר היה אומר, אתה יכול להגיד מאה פעמים לילד ליטול ידיים. אם הוא יראה אותך נוטל ידיים כמו שצריך אז הוא גם יטול, ואם הוא לא יראה אותך, לא יעזור כל הדיבורים וההפצרות. "זה מה שכתוב בפרשת וירא "למען אשר יצווה את ביתו אחריו ושמרו לעשות את דרך ה'" לפי הדקדוק זה לא נכון לכאורה. היה צריך להיות כתוב למען אשר יצווה את ביתו אחריו לשמור את דרך ה', הרי אני מצווה אותך לעשות משהו, מצווה אותך לשמור... "אלא נראה לי הפשט הוא שיש ציווי שלא צריך לומר אותו בפה. זה סוג של ציווי שאתה מצווה בלי מילים, והשמירה באה ממילא. זה ציווי בדרך של דוגמא אישית. אברהם אבינו פועל ומקיים כך

את המצוות, באופן שעצם קיום המצוות הוא ציווי לילדים והם כבר ישמרו את המצוות, כי הם יראו כמה הן חשובות ויקרות לאביהם אברהם.

"אבי מורי היה תלמידו של מרנא החפץ חיים זיע"א, אני חושב שמימי לא שמעתי ממנו מילה רעה על אדם. לא בגלל שהוא למד את הספר חפץ חיים, אלא בגלל שהוא גדל בצלו של החפץ חיים עצמו, הוא ראה את הדוגמא האישית, וזה מה שהוא החדיר גם בנו, הילדים שלו."

אמונה ושמחה - המפתח להצלחה

בתוך השיחה מספר לנו הגר"ש גלאי, כי את שנות הילדות שלו עשה בבית בן שני חדרים, שבו התגוררו שמונה נפשות. "בבית הזה גרה הסבתא, אמה של אמי ע"ה, שני ההורים שלי ואנחנו היינו חמישה ילדים..."

"שני חדרים הכילו את כולנו. היה בנוסף איזה 'הול' קטן, היתה שם ספה... אבל שני חדרים מגורים היו לנו. הדור של היום לא יבין את זה, אני לא יודע אם מותר לי לספר על כך בכלל, כי הם יגידו שאנחנו בכלל לא מבינים את הדור של היום ולכן אני לא יכולים לומר להם דעות. "אתם חיים באטמוספירה אחרת", הם אומרים לנו, אבל אנחנו מבינים אותם מצוין... גרנו בבית עם שני חדרים בלבד, אבל היה אושר ושמחה בבית, לא היה חסר שום דבר.

"אז קודם כל מה שצריך הרבה להחדיר היום, זה אמונה, אמונה פשוטה, אתה עובר עם ילד ברחוב ורואה גינה, תראה לו איך עגבנייה צומחת, אמונה פשוטה, האמונה פשוטה זה הדבר הכי חשוב שבאמת יכול להחדיר המון.

"ועוד דבר, חשוב לדעת שהילד יודע להבחין כמה האבא שמח. האם האבא שמח כשהוא שומע שהבן שלו משחק יפה או כשהוא שומע שהבן שלו למד טוב. צריך לשמוח בלימוד של הילד, שמחה אמיתית, שהילד ירגיש בה מעצמו. לא לשמוח בגלל ציון טוב, אלא בגלל שהוא למד.

"כשהאבא אומר לילד 'אה ב"ה קיבלת 100 במבחן', זה עוד לא חינוך כמו שצריך. האבא קיבל כבוד בזכות הילד אז הוא שמח..."

"אבל אם האבא שמח באמת ואומר לילד 'אני רואה איך אתה לומד, איך אתה מתאמץ, הציון לא מעניין אותי, אכפת לי שאתה לומד. או אז הילד רואה מה באמת גורם לאבא שמחה, וזאת הדוגמא האישית החשובה ביותר."

ה'מה רבו' של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

בתוך השיחה אנחנו מבקשים מהגר"ש שליט"א שיספר לנו אולי איזה סיפור שהיה עד לו, או שמע, בעניין של השגחה פרטית ונפלאות הבריאה, שהרי הציבור בימינו צמא לסיפורים מהסוג הזה. הרב מחי"ק חיוך רחב ומספר לנו סיפור קצת שונה מזה שביקשנו לשמוע...

"אתם יודעים שהרב שטיינמן פעם נסע לשווייץ. כדרכו לא הרים את עיניו אל מחוץ לד' אמותיו ולא התבונן בכלל בנופים היפים שהקיפו

אותו. אמרו לו אולי הרב יסתכל קצת, הרב יראה 'מה רבו מעשיך' ה'... רואים את הרי אלפים היפים כל כך'.

"הצביע הרב שטיינמן על הגוף שלו, "כדי לראות 'מה רבו מעשיך', אני לא צריך לראות את האלפים. אני רואה את זה פה! בגוף שלי. כמה ניסים ונפלאות יש בגוף שלי!!!"

"כשאדם מתבונן באמת, אפילו אדם פשוט, רק ההתבוננות הזאת בכל רגע מהחיים אנחנו רואים השגחה פרטית ו'מה רבו מעשיך'.

"אני מכיר אנשים שבכל שבוע, בסעודה שלישית, הם יושבים כל המשפחה, וכל אחד מהמסובים סביב השולחן מספר סיפור אחד של השגחה פרטית שהיה לו במשך השבוע. אם רק נתחיל לספר סיפורי השגחה פרטית, הרי לא נוכל לסיים לעולם, כי בכל רגע רואים כאלו סיפורים."

הסוד הכמוס שב'עלינו לשבח'

השיחה כללה נושאים רבים נוספים, אבל מפאת קוצר היריעה וכדי שלא להאריך הבאנו רק רק חלקים ממנה, ועוד חזון למועד ובעז"ה נביא בהמשך ב'לקראת שבת' ובפלטפורמות נוספות של 'דרשו', את כל חלקי השיחה.

ובכל זאת לא נוכל לחדד מכם הפעם את הסימט המיוחדת שהיתה לשיחה הזאת, כשאזרנו אומץ וביקשנו מהרב שליט"א, שיגלה את אוזנם של קוראי 'לקראת שבת', מה הוא הסוד הכמוס הטמון באמירת 'עלינו לשבח' המפורסמת שלו.

"היסוד של 'עלינו לשבח', זה שהוא כולל את כל יסודות האמונה", מסביר הרב גלאי. "עלינו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגויי הארצות!"

"כשהייתי שם, בבית לווינשטיין, (אחרי תאונה קשה שעבר הרב, לפני כ-17 שנים, והצריכה שיקום ממושך י.א.ל), ישב לידי בן אדם שלא אמון על דרך התורה. והוא אומר לי אני מקנא ברב, לרב יש מה לעשות עם היום ולי אין..."

"יהודי כל זמן שהוא חי, והנשמה בקרבו, יש לו מה לעשות. הוא לא יכול לעשות כל מה שהוא רוצה, אבל הוא יכול ללמוד קצת, הוא יכול להתפלל קצת, הוא יכול לעשות משהו, אז קודם כל אנחנו אומרים "עלינו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגויי הארצות, ולא שמנו כמשפחות האדמה שהם משתחוים להבל ולריק... ואנחנו משתחוים ומודים למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

"אנחנו יודעים בשביל מה אנחנו קמים בבוקר! אתם יודעים איזה תענוג זה? אדם יודע בשביל מה הוא קם בבוקר, לא 'ילך לו' היום כמו שצריך, או כן 'ילך לו' כמו שצריך, הוא לא יודע איך ייראה היום, אבל הוא יודע בשביל מה הוא קם בבוקר. על זה לבד צריך להודות בלי סוף.

"אמרתי פעם ווארט נפלא על הכתוב "להגיד בבוקר חסדך, ואמונתך בלילות, למה אמונתך בלילות ובבוקר חסדך? אולי להיפך? בבוקר לפני שמתחילים את היום צריך אמונה, ובלילה כשמסיימים את היות להודות על כל החסדים..."

"אלא אנחנו צריכים להגיד בבוקר חסדך, אתה קם בבוקר אתה צריך

פעם ירד רבי שלמה ברעוודה זצ"ל לתומו בגרם מדרגות תלול מאד, וכפסע היה בינו ובין התרסקותו הנוראה במדרגות. הוא נעצר שניה אחת לפני!... למחרת הוא נשבר מאד; נעשה לו נס נפלא, והיה ברור לו שמעתה יתקרב בקרבה מיוחדת לקב"ה, והנה הוא מרגיש בדיוק כמו אתמול!?!... בצר לו, נסע אל רבינו מרן ה"חזון איש" זי"ע

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א על אם הנך חפץ להיות 'יהודי'...

איתא במדרש (שמות רבה יד, ג): "חושך למה הביא עליהן? יתברך שמו של הקב"ה שאין לפניו משוא פנים והוא חוקר לב ובוחן כליות, לפי שהיו פושעים בישראל שהיה להן פטרונין מן המצריים, והיה להן שם עושר וכבוד ולא היו רוצים לצאת"....

דברי חז"ל אלו לכאורה פלא גדול הם. לנו נראה פשוט שאם אנחנו היינו במצרים, והיינו רואים את כל אותם נסים ונפלאות, בהם שידד הקב"ה את כל מערכות תבל והראה כי אין עוד מלבדו - ודאי היינו מאמינים בבורא ונכנעים לרצונו בכל רמ"ח איברינו ושס"ה גידינו... איך יתכן שבדור דעה, לאחר כל מה שראו בעיניהם, שמונים אחוזים מעם ישראל לא רצו לצאת ממצרים, והעדיפו את אורח חיי המצריים?

היסוד פשוט - אמר המשגיח רבי נח פלאיי שליט"א: גם הרואה נסים ונפלאות, יש לו הבחירה האם להתחזק על ידם או לאו! הוסיף המשגיח וסיפר, כי אצל אביו, רבי הירש זצ"ל, התארח יהודי אמריקני בוגר ישיבת ראדין. בישיבה שם הוכר כגיבור הישיבה. בכל פעולה שהיה צריך בה אומץ - הוא היה הראשון.

לשאלתו של אבי זצ"ל, אם ידוע לו על הדיבוק שהיה אצל ה'חפץ חיים', ענה ואמר: "בוודאי, הלא אותי שלח ה'חפץ חיים' יחד עם יושי'ה קולר [גאב"ד פוניבז' הגרי"ש כהנמן זצ"ל] לבדוק בפיה של האשה אם אכן זהו דיבוק, ואני בדקתי לפי כל הסימנים שמסר לנו ה'חפץ חיים', וראינו בחוש שזהו דיבוק".

"ומה היתה מידת ההשפעה עליך ממה שראית, הרי מראה כזה אמור לזעזע כל נפש!...", המשיך אבי והתעניין.

נתן האיש מכה חזקה לקיר, ואמר: "כמו שזה השפיע על קיר זה, כך זה השפיע עלי!!!"

כיצד יתכן הדבר?

המעשה הבא, שסיפר רבי שלמה ברעוודה זצ"ל יבהיר לנו את העניין:

פעם הלך לתומו בסמטאות העיר ירושלים. היה שם גרם מדרגות תלול מאד, והוא הלך מבלי לשים לב והתקרב למדרגות אלו. כפסע היה בין התרסקותו הנוראה במדרגות. הוא נעצר שניה אחת לפני!... למחרת הוא נשבר מאד; נעשה לו נס נפלא והיה ברור לו שמעתה יתקרב בקרבה מיוחדת לקב"ה, והנה הוא מרגיש בדיוק כמו

אתמול!?!...

בצר לו, נסע אל רבינו מרן ה"חזון איש" זי"ע והביע בפניו את צערו על הדבר.

אמר לו החזון איש: "ברגע שנעשה עמך נס גלוי כזה - בעצם ניטל ממך כוח הבחירה, כי לא שייך אחרי שרואים כאלו נסים לא לעשות רצון הבורא. אמנם, כיון שהבחירה היא מיסודות הבריא, לכן השפעת הנס ניטלת ממך, ואתה בכוח הבחירה שלך צריך להתבונן, להשריש בלבך את מה שארע ולהתחזק על ידו".

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים (קטז, טז-יז): "אנה ה' כי אני עבדך, אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי. לך אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא".

מביא ה"עונג יום טוב" בהקדמתו ביאור נפלא ומתוק מהמהרי"ט: כידוע, הבעת תודה היא רק במקום שניתן לכפור בטובה, כי אז יש משמעות לתודה שאדם מביע.

דוד המלך מביע את בעייתו: אני חפץ להביא קרבן תודה, אבל אני עבדך... ולא סתם עבדך - בן אמתך, כיצד, אפוא, יכול אני להתכחש לרוב תודתי שאני חייב לך?

בהכרח - אומר דוד המלך - ש"פתחת למוסרי", הקב"ה פותח את מוסרות חובת התודה, ההרגש הזה נלקח ממני, ואז מביא אני את

ביום מן הימים צלצל מאן דהו לדירתי דרך מכשיר האינטרקום. הבטתי דרך החלון וראיתי אדם שמראהו החיצוני לא נעים ומגושם, בלשון המעטה. שאלתי אותו באינטרקום למבוקשו. הלה השיב לי כי נשלח אלי על מנת לקבל המלצה להתקבל לעבודה. החלטתי לבחון אותו אם אכן הוא כשיר לעבודה

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על כוחה של אמונה ותורתנו הקדושה

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים חֲטֵאתִי הַפֶּעַם" (שמות ט', כ"ז)

הבה נראה מה עוללה אותה השכלה ארורה - שחדרה אל תוך נשמותיהם הטהורות של בחורי ישראל - תוך מאתיים שנה בלבד. באותה תקופה היו שמונה עשר מיליון יהודים על פני תבל. שישה מיליון יהודים שהו בארצות המזרח, ואליהם לא הצליחו שלוחי ההשכלה להגיע. נותרו, אפוא, שניים עשר מיליון יהודים. בתוך מאתיים שנה הצליחה ההשכלה לנתק כתשעה מיליון יהודים מצור מחצבתם!

בשפה מתמטית: כשני שליש מהעם היהודי, אשר היה חרד לדבר ה', ומקפיד על קלה כבחמורה, סטה מדרך תורתנו הקדושה, לחצוב להם בורות נשברים.

סיפר לי מרן האדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א, שכאשר אביו זיע"א נפגש עם לוי אשכול בהיותו ראש הממשלה, הוא אמר לו: "ראה, במשך אלפי שנה, כאשר הרבנים הנהיגו את העם היהודי, החזיק העם מעמד - 'אין פרץ ואין צווחה ברחובותינו', והמשיך דור אחר דור להתנהג לפי התורה, ולהתנהל מבחינה רוחנית בצורה הכי נעלה ומאושרת. והנה כאשר לקחה ההשכלה לידיה את מושכות ההנהגה, לא עברו יותר ממאתיים שנה, והעם התדרדר מבחינת יחסי אנוש ויחסי חברה עד שאול תחתית!".

על פי עדותו של האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, כאשר שמע לוי אשכול את הדברים הנוקבים הללו, הוא הוריד דמעות, ככל הנראה הוא הבין עד כמה האדמו"ר צדק בדבריו.

אחד מהסופרים והמשוררים הלאומיים המפורסמים, הואיל בטובו להתוודות ימים ספורים לפני מותו וכתב: "חשבנו לפתוח חלון לישיבות ולהכניס אוויר צח, אך לבסוף נכנסה רוח סערה שסחפה עמה לא רק את הנוער, אלא רק את השולחנות והספסלים, ולא נותר לנו כלום..."

הטכנולוגיה גרמה להחלשת האמונה הטהורה, שהייתה יצוקה בנו קודם בואה לעולם. עד אז ידענו כי כאשר ישנה בעיה - יש לנו אבא בשמים שניתן לפנות אליו, ודרכו כל הבעיות היו נפתרות. לאחר שהתפתחה הטכנולוגיה, שוב אין צורך בתפילה חלילה. הכל ניתן לפתרון בזכות אותה מילת קסם "טכנולוגיה".

זו בעצם היתה מטרת ספרו של ה'חזון איש' זצ"ל, "אמונה וביטחון" - לשים רטייה על מכותינו, ולרפאות את מחלת הרפיון באמונה בה לקינו. על ידי חיזוק האמונה נוכל לפתור בעיות, ואף לחסוך אותן. ה'חזון איש' זצ"ל פותח את ספרו במילים: "מידת האמונה היא נטייה דקה מעדינות הנפש".

כבר במשפט הראשון מחדש לנו החזון איש חידוש מופלא. האמונה היא מידה ככל המידות כענווה, שמחה, זריזות וכו'.

ההיגיון הפשוט אומר כי האמונה משתייכת לתחום המדע השכלי. אף על פי כן ניתן להגיע אליה רק על ידי "עדינות הנפש". עדינות הנפש היא אינטליגנציה.

נביא כמה סיפורים שיבהירו לנו את המושג "אינטליגנציה":

נאלצתי להמתין בחדר המתנה שליד חדר הרופא. היו שם שלושה כסאות. על הכסא האמצעי ישב אדם אחד, על הכסא הימני לצידו הוא הניח את כובעו, ועל הכסא השמאלי הניח את סלו עם מצרכיו. נעמדתי בשקט לידו, ולא ביקשתי ממנו מאומה. רציתי לבחון מתי ישים הלה לב שמישהו עומד, ויפנה עבורי את אחד הכיסאות המתנתי מעל שלושת רבעי שעה, והוא עדיין לא קלט כי עליו לפנות את אחד הכיסאות, ולהציע לי לשבת. זה נקרא אדם חסר אינטליגנציה בצורה משוועת. או שחסרה לו 'עדינות הנפש' או שלא היתה לו 'שעת השקט'.

מקרה שני: ביום מן הימים צלצל מאן דהוא לדירתי דרך מכשיר

בכך?!"

המשכתי להפתיע אותם: "ומה אתם עושים כדי שהמדינה לא תתמוטט?". הם חשבו מעט, ואז שאלו: "ומה אתה מציע?".

ביקשתי מהם להגיב באובייקטיביות לשאלה שאציג בפניהם, והם הסכימו.

"ידידים הזמינו אתכם לארוחה - הם ערכו שולחן יפה, וכיבדו אתכם בכוס קפה, עוגה וגלידה. אכלתם שתיים... האם אתם מגיבים?".

"ברור! נודה בכל פה על האירוח המושלם".

"ואם הייתם קמים ומסתלקים בלי לומר תודה, איך הייתם מגדירים את עצמכם?".

"לא מתורבתים! לא מנומסים!", נורתה התשובה.

המשכתי לשאול: "אכלתם היום? שתייתם היום? אמרתם תודה למישהו? אתמול ושלשום אכלתם ושתייתם? האם אמרתם אי פעם תודה למישהו?".

הם הקשיבו לי פעורי פה, ואני המשכתי להכות בברזל החם: "אתם יודעים כמה מאות אלפים במדינת ישראל אוכלים ושותים ומקבלים המון, אך אינם אומרים תודה? פלא שמדינה כזו מתמוטטת? אדרבה, פלא שהיא קיימת!".

תגובתם הייתה חריפה ביותר: "אנו כועסים עליך!".

הופתעתי: "על מה ולמה אתם כועסים?".

והם הטיחו בי: "יש לך אמת כזו פשוטה וצרופה, ואינך אוסף אלפי איש ומעביר להם את האמת הזו?!"... מאז אני משתדל להגיע לכל מקום שאליו מזמינים אותי, ואין זה משנה לי אם יש שם בן אדם אחד, שנים או אלף....

(מתוך 'אריה שאג' שמות)

האינטרקום. הבטתי דרך החלון וראיתי אדם שמראהו החיצוני לא נעים ומגושם, בלשון המעטה. שאלתי אותו באינטרקום למבוקשו. הלה השיב לי כי נשלח אלי על מנת לקבל המלצה להתקבל לעבודה. החלטתי לבחון אותו אם אכן הוא כשיר לעבודה.

אמרתי לו דרך האינטרקום שיעלה לקומה העליונה, והשארתי בכוונה את דלת הכניסה מעט פתוחה. רציתי לבחון האם הוא יכנס פנימה בלא הזמנה.

ואכן האיש עלה למעלה, דפק קלילות על הדלת, המתין לידה במשך יותר משבע דקות, ולא ניסה לפתוח אותה לבד, על אף שהייתה פתוחה מעט. הוא הבין שזוהי הדלת המבוקשת ובעל הבית נמצא בבית, ויגיע באיזשהו שלב.

לאחר שנכנס לחדרי, הפלתי בכוונה דברים, כביכול מבלי משים, כדי לבחון את טבעו. ואכן הוא היה עירני, ומיד הרים את הדברים שנפלו, והניחם במקומם. מיד הבנתי כי מראהו החיצוני עומד בסתירה מוחלטת לתכנו הפנימי. אדם זה הוא בעל אינטליגנציה גבוהה.

לאור הסיפורים הללו נוכל להגדיר את המילה "אינטליגנציה", כמילה נרדפת למושג "בעל מצפון".

"מידת האמונה היא נטיה דקה מעדינות הנפש", כוונת הדברים היא, שעל מנת לרכוש את מידת האמונה צריך האדם להיות עדין נפש, להודות ולהעריך כל טובה שהוא מקבל ולהודות למיטיבו. הוזמנתי פעם לשכונת 'התקווה' בתל אביב לדבר באזכרה. לא הכרתי את הדרכים ולא מצאתי את הכתובת, עצרתי שני חילונים וביקשתי מהם להראות לי את הכתובת.

כשנענו לי, פניתי אליהם בחביבות: "אני רוצה לשאול אתכם משהו, האם אתם חשים שהמדינה מתמוטטת?", הם ענו: "וכי מי לא חש

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

סיפר לי רבי שלום שבדרון זצ"ל, שבהיותו באמריקה, סיפרה לו אלמנה עשירה את המעשה הבא: היא החזיקה בביתה כלב. היא פחדה להתגורר לבדה עם הילדים [העושר הרי מושך גנבים], לכן רכשו לה כלב שמירה, כדי שאם יהיה מי שרק ינסה להיכנס לחצר - קולות הנביחות ישמעו עד הרחוב השלישי, ואם הוא יכנס לתוך החצר - הכלב יתנפל עליו ויעשה בו שפטים...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על מכות מצרים

ומניח אותו לנפשו. אבל אריה הפוגש באדם 'אחד', דהיינו שהוא רק גוף בלי צלם אלוקים - ממנו אינו פוחד, ועליו הוא מתנפל. אם כן, לאדם בודד בעל צלם אלוקים - אין מה לפחד מחיות טורפות, כי מקובל בידנו ש"אריה אבי תרי לא נפיל". עובדות מפליאות ידועות בעניין המיוחד הזה - לחיות הטורפות יש דרך ארץ כלפי אדם המעוטר בצלם אלוקים! העיר שנחאי שבסין הייתה מקום הצלה לשיבת מיר בשנות המלחמה העולמית. בני הישיבה ורבותיהם הגיעו לשם בנסי נסים, הם שהו שם שש שנים וחוו נסים גלויים. קשה לתאר את המציאות שהייתה, כאשר שלוש מאות בחורים נמלטים מהאש הבווערת באירופה, מגיעים לסין ומוצאים שבשנחאי מוכן ומזומן להם בית מדרש מפואר. בית המדרש היה גבוה וענק, ובו מקומות לכל הבחורים, כאילו נבנה במיוחד בשבילם - לפי מספר בחורי הישיבה שהגיעו. ולא רק בית מדרש אלא גם 'חדר אוכל', הפלא ופלא! יהודי פלוני, מיליארדר שהתגורר בסין לצורך מסחרו, החליט שיהודי סין המועטים צריכים בית כנסת גדול. היהודים לא התגוררו במרכז העיר שנחאי. אבל כיוון שהוא עצמו שהה במרכז המסחרי של העיר, החליט לבנות שם בית כנסת, לשם כך בנה בניין ענק והשקיע בו הון תועפות. לא היה מי שיבוא להתפלל שם, והעשיר בעצמו כמעט ולא נכנס אליו. בשבתות שכרו בתשלום עשרה

לפני מכת ערוב אמר הקב"ה למשה: "והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שמות ח, יח). וכאן הבן שואל: לאחר שלוש מכות שבהן המצרים הוכו שוק על ירך, בעוד בני ישראל יושבים בשלווה בארץ גושן, מדוע התעורר הצורך בהבטחה מיוחדת שישראל לא יפגעו במכת ערוב? מבאר הריב"א וזו לשונו: "ויש לומר שחיות רעות - קלות הן ללכת בכל מקום גם בבתי ישראל, לפיכך הוצרך להפריד בין מצרים ובין ישראל".

עם זאת, כאשר אדם מצוי בדרגה רוחנית גבוהה, גם חיות הטרף העזות ביותר, מתיראות מפניו וסרות למרותו. ניתן להביא ראיה לכך מדברי הגמרא (שבת קנא ע"ב) האומרת, כי אריה אינו מתנפל על שני אנשים - "אריה אבי תרי לא נפיל". שואלת הגמרא: "והא קא חזינן דנפיל" - הרי רואים שהוא כן מתנפל?

מבארת הגמרא כי למקרים הללו יש סיבה מיוחדת: "דאמר רמי בר אבא, אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה, שנאמר 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו'. בדרך כלל אריה אינו מתנפל על שני בני אדם, אלא אם נדמים לו כבהמה. אם שמעתם על מקרה מיוחד שאריה התנפל על בני אדם, הייתה להם בעיה שהם נדמו לו כבהמה...

אך קשה ממה נפשך: אם הסיבה שאריה מתנפל היא משום שנדמים לו כבהמה, אם כן מהו ההבדל בין איש אחד לשניים, מדוע על אחד אינו מתנפל? וכאשר אין נדמים לו כבהמה, מדוע רק על שניים אינו מתנפל, ועל כל אחד כן?!

אומר על כך רבינו בעל ה"נתיבות המשפט" חידוש, ומיישב את כוונת חז"ל:

מלבד רמ"ח איברים ושס"ה גידים, יש באדם דבר נוסף, והוא 'צלם האלוקים' הנכר עליו בחיצוניותו. הרשעים מטמינים ומכהים את כוח צלם האלוקים [רשעים בחייהם קרויים מתים], וכך הם נראים בעיני רוחה של החיה הטורפת - בשר ודם וגוף, ללא צלם אלוקים, ומבשר ודם אין לאריה פחד, שהרי הוא חזק וגיבור שבעתיים...

על כך אומרת הגמרא: "אריה אבי תרי לא נפיל", הינו אדם אחד עם "בי תרי" - עם שני דברים: גוף וצלם אלוקים - ממנו האריה ירא

מסתכל מבפנים החוצה, וכאילו נתלח על הדלת. עומד דום כאלו רועד מפחד.

מה קרה לכלב?

עד שהספיקה לבדוק מה קורה, נשמעו דפיקות על הדלת השקופה. התקרבה, והנה, לא פחות ולא יותר, רבי אלחנן וסרמן זצ"ל עומד ליד הפתח. הכלב אפילו לא נבח, ברח פנימה ונצמד לדלת. כלב הרי לא יודע חכמות, הטבע שלו לנבוח ולכעוס, והפעם הוא נאלם דום. בעלה היה מהנדיבים של הישיבה בברנוביץ, רבי אלחנן הגיע לאמריקה למסע התרמות ובא לביתם.

ר' שלום סיפר כי היא הדגישה ואמרה, שכל העת כאשר היה רבי אלחנן בבית, נשאר הכלב במקומו כאלו נדבק לדלת הכניסה, עמד דום, אחרי שרבי אלחנן יצא, שב הכלב למתכונתו הקודמת, לקפוץ ולרוץ, כאחד הכלבים ויהי לפלא.

הוא העניין שדיברנו אודות צלם האלוקים שניכר על פני האדם. אך על איזה אדם? זה ששומר על הצלם אלוקים שלו. מוראדיג!
"נשמה שנתת בי טהורה היא", הנשמה היא הצלם אלוקים שבאדם, והצדיקים שומרים עליה בשלמות.

במכת ברד, שואל ההייליגער בריסקער רב זצ"ל: הרי כבר כתוב: "ויהי ברד בכל ארץ מצרים", וממילא יודעים שהוא ירד "על האדם" על הבהמה ועל כל עשב השדה, ומה הצורך לומר זאת שוב?
אלא - אומר הרב מברסק - בא הכתוב ללמדנו שהברד לא ירד סתם, בכל מקום, אלא רק "על האדם ועל הבהמה ועל כל עשב השדה". במקום שהיה אדם - ירד ברד, במקום שעמדה בהמה - ירד ברד, וגם על עשב השדה ירד הברד. אם אין אדם, בהמה או עשב - אין ברד! נסביר:

התורה נתנה רשות, וכך היה ש"הירא את דבר ה' הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים". תבינו, לא שהבית יכול היה להגן מהברד. כי ברד שהיה נופל על הבית היה מפוצץ אותו, רק שהייתה גזרת הכתוב שהמכה תהיה רק בחוץ על מקומות של בני אדם, או שדות. נס ופלא! נבאר:

למשל - בית לא מקורה, אם יש לו מהות של בית על פי תורה - גוד אחית גוד אסיק, עם לבד, עם מחיצה... יכלו לתלות שלט: "פה לא נופל ברד". מצרי שהיו לו אלף עזים, לא נאלץ למהר ולבנות בית מושלם לפני מכת ברד, אלא אם בנה משהו שיש לו 'דין בית', ניצול, כי זו הייתה גזרת התורה, שהירא את דבר ה' יוכל להיכנס לבית. זו הקדמה אחת.

הקדמה שניה: הקב"ה הודיע - "הנני ממטיר כעת מחר" - מה זה 'כעת'?

שרט לו שריטה בכותל, למחר כשתגיע חמה לכאן ירד הברד. אתם ראייתם מסתמא ברד, כשיש ברד - עננים שחורים, כבדים, ואחריהם 'קנאק' - ברד - - - והנה משה רבינו אומר לו בכוונה תחילה - למחר, כאשר השמש תגיע לכאן. איזו שמש? איך יתכן שמש עם ברד? כזה דבר לא ראייתם בעולם, ברד היורד עם חמה ביחד!

יהודים שיבואו להתפלל בבית הכנסת שעמד כמעט שומם, כיון שהיה רחוק ממקום מגוריהם...

לא היה לו די בבניית אולם תפילה, כי חשב לעצמו: הרי היהודים בסין צריכים לערוך שמחות וחתונות. לכן בנה בצמוד לבית הכנסת אולם חתונות שכלל שכלולים מיוחדים - חיבור לגז לבישול. למי היו אז המושגים הללו: גז לבישול!...

וכך עמדו הבאים משתוממים, כאילו הם בתוך חלום: הם מצאו שמוכן ומזומן היכל בית מדרש וחדר אוכל. אך היה חסר להם משהו אחד: סטנדרים...

בהיותם במיר הורגלו ללמוד עם סטנדרים, אבל בית הכנסת נבנה ורוהט בספסלים ושלחנות, בלי סטנדרים.

"בעזרת ה', יהיו סטנדרים!" - הכריז המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל "יהיו סטנדרים!", הכריז גם ראש הישיבה.

בשנחאי התגוררה משפחה עשירה שהחזיקה נגר פרטי. ראש הישיבה פגש את הנגר וביקש ממנו שיבנה סטנדרים לבחורי הישיבה. אמר לו הנגר: "לא ראיתי מימי סטנדר מהו, תשלחו אלי שני בחורים שיסבירו לי מה זה, ואדע כיצד לבנותו".

הסבירו לו, הבין. לקח איתו פועלים, ובתוך שלושה ימים היו סטנדרים מעץ לשלוש מאות בחורים. יש תמונות מהיכל הישיבה בסין, ורואים שכולם יושבים עם סטנדרים גדולים ונאים, באולם עם תקרה גבוהה במיוחד.

מקום מגורי הבחורים היה רחוק מבית המדרש, שכאמור, נבנה במרכז המסחרי של העיר. הגויים הטילו עליהם מגבלות קשות, והיה אסור להם ללכת ברחוב, רק עם רישיון מיוחד.

היו שתי דרכים לבית המדרש - דרך ארוכה ודרך קצרה. בדרך הקצרה היו מסתובבים כלבים אימתניים, וכמובן לא הלכו דרכה, ובדרך הארוכה הסתובבו סוכני הממשל ופקידי המשטרה.

המשגיח רבי יחזקאל תמיד הלך בדרך הקצרה. באחד הימים ליווה אותו בחור ונתקף בפחד: געוואלד, יש כאן כלבים טורפים!

המשגיח רבי יחזקאל אמר לו: "תתפוס בחליפה שלי, ולא יאונה לך כל רע!". וכך היה. הכלבים עמדו בשקט כאילו איש לא עובר לידם... התלמיד ההוא, בסוף ימיו, התגורר בארץ ישראל, בתל אביב. שמעתי מפי פלוני שהוא עצמו נסע אליו לשמוע מפיו את העובדה - שהחזיק בחליפה של המשגיח, וכך חלפו על פניהם של כלבי הטרף.

מעשה דומה סיפר לי רבי שלום שבדרון זצ"ל, שבהיותו באמריקה, סיפרה לו אלמנה עשירה את המעשה הבא:

היא החזיקה בביתה כלב. הייתה לכך סיבה: לאחר שהתאלמנה פחדה להתגורר לבדה עם הילדים [העושר הרי מושך גנבים], לכן רכשו לה כלב שמירה, כדי שאם יהיה מי שרק ינסה להיכנס לחצר - קולות הנביחות ישמעו עד הרחוב השלישי, ואם הוא יכנס לתוך החצר - הכלב יתנפל עליו ויעשה בו שפטים. כלב שמירה!

בוקר אחד הבחינה האשה שהכלב המסור שלה רץ מהחצר לתוך הבית פנימה, ונעמד ליד השמשה הקדמית של הדלת השקופה,

מסופר כי נודע ל'חתם סופר' כי שמעו את האיש אומר בשבת: "אני הולך לאכול ארוחת צהריים". מי שקורא לסעודת שבת "ארוחת צהריים", כאילו היתה זו עוד ארוחה מארוחות השבוע - מעיד הדבר על פנימיותו המפוקפקת ועל טיבו האמיתי!

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, על אשר בחר בנו מכל עם

"ישמתי פדת בין עמי ובין עמך" (שמות ח', י"ט)

הוא: "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" (ויקרא כ, כו), ועוד נאמר: "אני ה' אלוהיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים" (שם כ, כד), מקראות אלו כתובים בתורה, והלא במקרא גם הצדוקים מודים. אך שטינברג השתולל וצעק: "זה מדובר בגויים הקדמונים שהיו עובדי אלילים ולא בגויים של זמננו".

ה'חפץ חיים' חייך והשיב: כתוב בפרשת יתרו (שמות יט, ה): "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ", ותדע שעם ישראל השיגו זאת ביושר, הרי רק היהודים מסרו נפשם למען אמונתם. ובשיחה פרטית אמר ה'חפץ חיים': "אם אין דעה - הבדלה מנין? אם דעה של תורה חסרה להם, כיצד יבינו את המושג 'להבדיל'".

בין ישראל לעמים

מסופר על הרמב"ם ז"ל ששימש כיועצו ורופאו של מלך מצרים, והיה שם קאדי מוסלמי אחד שכל הזמן היה תוקף את הרמב"ם. הרמב"ם לא רצה לענות לו, כי ידע שאם יענה ויצדק בדבריו, יפגעו כל המוסלמים והמלך בכללם. לכן, כל פעם שהקאדי הציק לו בשאלותיו, היה עונה לו: "עזוב, כך היא המסורת שלנו!".

פעם אחת התרגז הקאדי על תשובה זו וצעק: "מה זאת אומרת יש לכם מסורת?" הוא פנה אל המלך וביקשו לצוות על הרמב"ם לענות

מובא בספר לפיד האש סיפורו הידוע של האדמו"ר מקלויזנבורג זיע"א מימי ענותו בוורשה, סיפור שכבר עשה כנפיים לעצמו, והתפרסם במשך יובל השנים שחלף מאז בכל תפוצות ישראל. סיפר רבינו בעצמו בהרבה הזדמנויות כהאי לישנא:

בימי האימים נשלחתי לגטו ורשה לעבוד עבודה פרך בחומר ובלבנים. באחד הימים כאשר עמדנו בגובה אחד הבתים, ניתן עלינו לפתע גשם שוטף וחזק, ואילו הרשעים האיצו בנו לאמור כלו מעשיכם ולא להרפות. הדבר היה כמעט למעלה מכח אנוש. והנה אחד הנדכאים שהכירני פנה אלי וצווח: "האם תמשיך עוד לומר 'אתה בחרתנו' ותשמח כבן לעם סגולה?".

ונענית לו על אתר, שאמנם עד היום לא אמרתי זאת בכוונה הראויה, אולם מעתה כאשר אגיד "אשר בחר בנו מכל העמים" - אכוון יותר ויותר ואגיל ואשמח בלבבי בלי שיעור וגבול...

כיון שראיתי משתומם ותמה על דברי, הוספתי והסברתי לו שבוודאי כך הוא הדבר, שאם לא ש"אתה בחרתנו מכל העמים" הרי הייתי הופך גם אני לצורך, ומוטב לי להישאר במצבי הנוכחי מאשר להיות כאחד מהם חס וחלילה, ואשרי חלקי...

בספר 'אוצר הידיעות' מובא בשם הרשב"ץ: סדר הברכות בהבדלה הינו על פי החושים, מן הקל אל הכבד: בתחילה מברכים על היין, זה חוש הטעם. מצד אחד, הטעם הוא חוש יותר חומרי יחסית לחושים האחרים, ומצד שני הוא מאד מוגבל. רק כאשר האוכל נמצא ממש בך, חשים את טעמו של האוכל. אחר כך מברכים על בשמים - בעזרת חוש הריח מריחים גם דברים הנמצאים במרחק, אם כי יש גבול למרחק ממנו ניתן להריח. אחר כך מברכים על האור, על האש. את האש ניתן לראות גם ממרחק גדול ביותר. אחר כך אומרים המבדיל. כח ההבדלה בא מן הדעת, מן השכל היושב מעל כל החושים, ועליו מברכים אחרון.

כשה'חפץ חיים' בא עם ספריו אל הצנזור שטינברג [שאמנם היה יהודי אך הדרדר עד כדי כך שהסכים להתמנות כצנזור...], היו לו ויכוחים רבים עם הצנזור, פעם תוך כדי ויכוח נפלט מפי החפץ חיים - "גויים, להבדיל". הצנזור יצא מכליו, אין שום "להבדיל" - כל בני האדם שווים הם.

ה'חפץ חיים' השיב בקול רגוע ובנעימות כדרכו, והלא מקרא מלא

תשובה. אמר המלך לרמב"ם: "ענה לו!".

אמר הרמב"ם: "אדוני המלך, אני מוכן לענות, אבל יש לי שני תנאים: א. כדי להוכיח את דבריי אני מבקש שהמלך יתחייב לעשות כל מה שאבקש. ב. אם אהיה צודק בוויכוח אני מבקש מאד שהמלך לא יפגע". המלך הסכים, ואז ביקש הרמב"ם שיביאו לו בגדים של קאדי, וביום שישי הקרוב הוא מתכוון ללכת למסגד במקום הקאדי, ולמסור את הדרשה באוזני המוסלמים, והוסיף וביקש שהמלך והקאדי יבואו גם הם לשם, ואכן כך היה.

נעמד הרמב"ם במסגד, וכיד ה' הטובה עליו מסר דרשה ארוכה. הוא פתח עם פסוקים, אבל המשיך עם מאמרי חכמינו זיכרונם לברכה. המוסלמים יושבים ומקשיבים, ולפתע שמים לב שהקאדי מדבר דברים מעניינים, וכולם מהנהנים בראשם בהנאה. והקאדי [האמיתי] התמלא כעס: הרי הרמב"ם עושה צחוק מכל המוסלמים - אשר אינם מאמינים בדברי חז"ל, כי אם בקוראן. בינתיים סיים הרמב"ם את דרשתו הארוכה ויצא מהמסגד.

ניגש אליו הקאדי ואמר בכעס: "מה עשית? הרי זה חילול הקודש!" אמר לו: "הרי זה היה התנאי בינינו, שכל מה שאבקש תעשו, ועתה יש בפי בקשה נוספת: מחר שבת. אתה והמלך מקבלים בגדים של רבנים ובאים איתי לבית הכנסת".

באו לבית הכנסת, והרמב"ם היה ה'בעל - קורא', עלה הרמב"ם לקרוא בתורה, התחיל לקרוא, ובכוונה עשה טעויות, ולא דווקא טעויות גסות וחמורות, רק טעויות בניקוד. וכשזה קרה - לא רק אחד העיר, אלא כולם כאיש אחד העירו לו, והוא תיקן את עצמו. אחרי שתי דקות עוד פעם טעות ושוב כולם מחו.

כשהגיע ל'שני', עלה הגבאי לבימה ואמר לו: "כבוד הרב, כנראה שהשבוע היית עסוק ולא הספקת להתכונן לקריאה. מישוהו אחר יעלה ויקרא במקומך". ובאמת כך היה.

כשנסתיימה התפילה פנה הרמב"ם למלך ואמר: "הרי לך ההבדל בין המסורת שלנו לבין ה'מסורת' שיש לכם, המוסלמים. הרי בעמדי לפני המוסלמים במסגד - יכולתי לומר כמעט כל מה שעלה בדעתי, בלי שאף אחד מקהל השומעים יביע מחאה, והדברים כבר נהפכו להיות חלק מהמסורת... אבל אצלנו הרי ראית מה שקרה. אני כאן הרב, וכשטעיתי בניקוד, מיד תפסו אותי ובלי בושה ביקשו ממני

ואז ביקש הרמב"ם שיביאו לו בגדים של קאדי, וביום שישי הקרוב הוא מתכוון ללכת למסגד במקום הקאדי, ולמסור את הדרשה באוזני המוסלמים, והוסיף וביקש שהמלך והקאדי יבואו גם הם לשם, ואכן כך היה

לפנות את מקומי למישהו אחר שיקרא ללא טעויות".
זוהי מסורת!

סיפר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: בתחילת דרכו של ראש המשכילים משה מנדלסון שר"י, עדיין היה קשה לזהות את טיבו של האיש. רק ה'חתם סופר' זיהה מיד את הריקבון שפשט בו, ואזר חיל ונלחם כנגדו בחרב וחנית, החרים את כתביו וציווה לבערם מן העולם. והיאך עמד על טיבו של האיש?
מסופר כי נודע ל'חתם סופר' כי שמעו את האיש אומר בשבת: "אני הולך לאכול ארוחת צהריים". מי שקורא לסעודת שבת "ארוחת צהריים", כאילו הייתה זו עוד ארוחה מארוחות השבוע - מעיד הדבר על פנימיותו המפוקפקת ועל טיבו האמיתי!

(לקט מתוך 'הגדה של פסח' ומתוך האור)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

סיפר לי ידיד שקיבל ממוסדותינו תמונה של קדוש ישראל, הסבא קדישא רבי ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי זצ"ל, ותלה אותה בסלון ביתו. יום אחד פרצה בביתו שריפה. האש אכלה במהירות מבהילה ארונות ורהיטים, אך למרבה הפלא, כשהגיעה לתמונת הבבא סאלי נעצרה פתאום!

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על תכלית הניסים הגדולים

אולם כוח ההרגל מונע מאתנו לחוש אמונה זו. התרגלנו לראות את היצירה האלוקית ששמה "עולם", ואנו עלולים לשכוח מי הוא המחיה אותנו בכל שניה, ומי הוא המכלכל אותנו ברוב טובו וחסדיו עמנו. כדי לעורר אותנו מתרדמת ההרגל, עושה הקב"ה את הניסים הגלויים, ומשנה סדרי בראשית. וזהו היסוד אותו מבאר לנו הרמב"ן בסוף פרשת בא, וזה לשונו:

"ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא, אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו עונשו, הכל בגזירת עליון".

תכלית כל הניסים היא, כדי שמהנסי הגלויים, שבהם יד ה' נכרת לכל, ילמדו על הנסים החבויים בתוך הטבע. האדם התרגל לראות את השמש זורחת בכל בוקר, אבל כאשר מתרחש נס גלוי, ומתגלה לעין כל השגחתו המופלאה של הבורא, הוא מתבונן סביבו במבט חדש, ומעתה הוא מתפעל גם מהתרחשויות שנראית טבעית.

כמו שמלמדנו הרמב"ן: יסוד האמונה הוא שנאמין שכל מה שקורה לנו, וכל מה שמתרחש סביבנו אינו טבע ומקרה, אלא הכל מושגח ומכוון על פי דבר ה' בהתאם למעשינו. ההתבוננות בזה מחזקת את האמונה בה' הכל יכול.

ואכן, כך קרה במצריים; עשר המכות, שבכל אחת מהן נעשו ניסים ונפלאות, יציאת בני ישראל לאור יום מבית העבדים הגדול - מארץ מצרים הסגורה והמסוגרת, ולאחר מכן הנס הגדול ביותר - נס קריעת

בשבתות אלה עוסקים אנו בסיפור ניסי מצרים. הקב"ה עושה לישראל ניסים גלויים - עוד נס ועוד נס, עד שבני ישראל יוצאים מארץ מצרים, ואז עושה להם הקב"ה את הנס הגדול ביותר - נס קריעת ים סוף. ויש להבין, מה הייתה תכלית כל הנסים הללו?

כבר בתחילת הפרשה כתובה התשובה לכך: "למען שיתי אותותי אלה בקרבם, ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים". כל האותות, המופתים והנסים הגלויים שעשה ה' במצרים - מטרם הייתה שבני ישראל יספרו לבניהם אחריהם על יד ה' ועל גדולתו. וכדי שנוכח זאת בכל הדורות, ציוונו ה' על מצוות מסוימות הנעשות 'זכר ליציאת מצרים', כמו שבת ופסח, וכן מצוות תפילין המוזכרת בהמשך הפרשה, שתכליתה היא זכירת יציאת מצרים: "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" (יג, טז).

תפארתו של בורא עולם התגלתה ביציאת מצרים. ואולי גם עצם כניסת ישראל למצרים הייתה בעבור הראות ה' יתברך את גדולתו ואת מופתיו, שהלא הנסים שהתרחשו במצרים התפרסמו בעולם כולו, כי מצרים שלטה אז על הכל, וכך האיר העולם כלו מגדולתו יתברך.

הקב"ה מנהיג את העולם בנסים נסתרים

בבריאת העולם טבע הקב"ה בעולמו חוקיות, שלפיה מתקיימת הבריאה: זריחת השמש במזרח, ושקיעתה במערב, ממשלת השמש ביום, והירח - בלילה, ועוד חוקים רבים מספור. גם גבולות הים נשמרים כבר קרוב לששת אלפים שנה, וכל מערכות הטבע המוכרות פועלות ללא הרף במתכונת שקבע הקב"ה בששת ימי בראשית, עד עצם היום הזה.

לכאורה, מה יש להתפעל מהטבע? הלא בכל בוקר זורחת השמש, ואנו רואים את אותם שמייים, עצים וציפורים. העין כמעט שאינה מתפעלת, אך מבט מעמיק מגלה לנו כי קיום העולם הינו נס תמידי, נס נסתר.

מי שיתבונן בבריאה ויחקור את הדברים המופלאים שיצר הקב"ה בעולם, יגלה את הנסים המכוסים יותר. ההתבוננות בבעלי החיים, בצומח ואף בחפצים דוממים - מביאה את האדם להתפעלות מפלאי הבריאה המעידים על חכמתו האינוסופית של הבורא. התבוננות זו מביאה לחיזוק האמונה שה' הוא בורא השמיים והארץ במאמר פיו, והוא יתברך מנהיג את העולם, ומקיימו בכל רגע ורגע.

ים סוף, גרמו לכל אדם מישראל, ואף לאומות העולם, לראות בחוש כי ה' הוא האלוקים.

כשחוצים את הדבר - מבחינים ביפיו

להלן מעשה נאה, הממחיש את הרעיון שהבאנו: פאבלו היה אמן פיסול גדול שחי באיטליה. הוא התבקש על ידי הנהלת המוזיאון של מילאנו להכין יצירת מופת שתעמוד בפתח המוזיאון ותרשים את אלפי המבקרים. לאחר מחשבה החליט פאבלו לפסל סוס עץ, שייראה אמיתי לחלוטין. הוא קיווה שיהיה קשה להבחין כי מדובר בסוס עץ ולא בסוס חי. לשם כך נדרשה השקעה עצומה. ואכן הוא שקד על מלאכתו יומם וליל במשך תקופה ארוכה, עד שהסוס המושלם עמד על רגליו. התוצאה הייתה מעבר לכל דמיון! הסוס המגולף הובא אחר כבוד אל המוזיאון והועמד בפתחו, אך להפתעת האמן, שעמד בצד כדי לבחון את תגובות המבקרים - לא עוררה יצירתו המופלאה כל התפעלות! אנשים חלפו ליד הסוס, וכאילו לא הבחינו בו... פליאתו של פאבלו התחלפה אט אט באכזבה מרה, האמנם כל עבודתו הייתה לשווא?!

והנה, נכנס ידידו הטוב. הידיד, כמובן, התפעל מהיצירה המופלאה אודותיה כבר שמע, אך למראה פניו הנפולות של חברו האמן התעניין: "ספר לי, מה היו תגובות המבקרים?" נאנח פאבלו: "תתפלא לשמוע, לא הייתה כל התפעלות, הסוס לא זכה להתייחסות כלל!"

שמע החבר והבין: "פשוט מאד! הסוס נראה כה אמיתי, עד שלא הייתה סיבה לעצור לידו ולהתבונן, ולכן אף אחד לא הבחין כי הוא מגולף מעץ, מעשה אמן!"

"יש לי עצה עבורך, פאבלו, חתוך את הסוס בזהירות לשנים, והעמד אותו כשהוא חצוי. כך יהיה ברור לכל שאין זה בעל חיים. או אז יתפעלו כולם למראה היצירה המדויקת!"

עשה פאבלו כעצתו, ואכן מראה הסוס החצוי עורר את סקרנותם של המבקרים, וכך הבחינו בסוס המגולף והתפעלו מיצירת המופת של האמן הגדול.

סיפור זה בא לשבר את אוזננו, ולהמחיש כיצד הניסים הגלויים מגלים את אלה הנסתרים. הקב"ה ברא את הים וקבע לו חוקים: עד היכן יגיעו המים, ומהו אופן תנועת הגלים. חוקים אלה נראים בעינינו כטבע וכמנהגו של עולם, ולא תמיד רואים אנו בתוכם את יד ה'.

מה עשה הקב"ה, כדי לעורר את ברואיו מתרדמת ההרגל ולגרום להם להתפעל מן הבריאה? חצה את הים! העולם כולו חזה בשינוי סדרי בראשית, כולם התוודעו לנס העצום של קריעת ים סוף, והתעוררו בהתפעלות עצומה: "מי כה' אלקינו!"

נס גלוי בזכות האמונה

אמנם האמונה בה' מתחזקת מאד בעקבות הנס, אך היא גם זו המביאה את הנס. אדם המאמין באמת כי אין טבע ומקרה בעולם, והכל בגזרת

עליון, זוכה להנהגה ניסית. וגם "הטבע" משתנה בהתאם לצרכיו. הגמרא (תענית כה ע"א) מספרת על ביתו של רבי חנינא בן דוסא, שטעתה ושפכה לנרות השבת חומץ במקום שמן. לאחר שברכה וקבלה שבת בהדלקתם, גילתה הבת את הטעות והתעצבה מאד. שאלה אביה לסיבת העצב, והיא השיבה: "אוי, אבא, הדלקתי בטעות בחומץ! מה יהיה? עוד רגע יכבו הנרות, ולא יהיה לנו אור".

נענה רבי חנינא ואמר: "בתי, מה אכפת לך? מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק. מדוע את חוששת? הרי הקב"ה הוא המנהיג את הבריאה כולה, ובידו לעשות הכל!"

רבי חנינא האמין בכל לבו באמיתות דבריו, בעיניו היה פשוט וברור שהקב"ה יכול להפוך את החומץ לחומר בעירה. ואכן טבעו של החומץ השתנה, והוא בער כשמן. נרות השבת דלקו יפה ולא כבו בשעה הרגילה, אלא דלקו והאירו כל יום השבת, ובמוצאי שבת הביאו מנרות אלו אש להבדלה!

רבי חנינא ראה את יד ה' בתוך הניסים הנסתרים, בחוקי הטבע הקבועים, ולכן זכה לנס גלוי שאין בו מהלך טבעי, אלא כל כולו מעיד על השגחת ה'.

הנחלת הניסים לדורות הבאים

לא בכל דור עושה הקב"ה ניסים גלויים כנסי יציאת מצרים וכקריעת ים סוף, אולם את רישומם של ניסים אלו מצווים אנו להעביר לדורות הבאים.

כמו כן, בכל תקופה במהלך הדורות התרחשו ניסים גלויים. ומעלה עצומה יש בסיפור הניסים ובהנחלתם. כפי שהזכרנו, תכלית הניסים היא שיספרו עליהם לבנים ולבני הבנים, כך שההתחזקות באמונה שהם הביאו בשעתם - תלווה את עם ישראל לדורי דורות. אבותינו ראו את הניסים הגלויים וסיפרו עליהם לבניהם, והם לבניהם אחריהם. ובכל דור מחדש נגרם על ידי סיפור הדברים חיזוק גדול באמונה. בכוח אמונה זו מסוגלים הבנים בכל דור ודור לראות את הניסים הפחות גלויים, ואף את אלו הנסתרים המתרחשים תמיד.

סיפר לי ידיד שקיבל ממוסדותינו תמונה של קדוש ישראל, הסבא קדישא רבי ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי זצ"ל, ותלה אותה בסלון ביתו. יום אחד פרצה בביתו שריפה. האש אכלה במהירות מבהילה ארונות ורהיטים, אך למרבה הפלא, כשהגיעה לתמונת הבבא סאלי נעצרה פתאום!

שאלתי את עצמי: האם האש מבחינה? האם הרגישה היא שכאן תלויה דמותו של צדיק וקדוש? ודאי הייתה פה יד ה' שציוותה על האש: "עצרי!", ומדוע? כדי לגרום לנו התפעלות שתעורר אותנו להאמין בהשגחתו התמידית עלינו.

אנו בני ישראל, מאמינים בני מאמינים, האמונה בניסים הנסתרים טבועה בנו, אולם כוח ההרגל מפריע לנו להתפעל מהם. עלינו להתעורר מכל גילוי של השגחה שה' ברחמיו שולח לנו, ולחזק בלבנו אמונה זו.

(מתוך 'משכני אחריו')

משהתקרב להרי הגליל, ראה בצדי הכביש זוג מבוגר עומד מתחת לשמש הקופחת מנסה לעצור רכב ל'טרעמפ', נכמרו רחמיו עליהם והכניסם לרכבו. הוא זיהה לאלתר כי מדובר בתושבי חו"ל שאינם יודעים מימינם לשמאלם, הם סיפרו כי יצאו מירושלים לעבר מירון, אך הנהג הורידם בצומת זו ואמר להם כי מכאן קלה הדרך למירון ומיד ימצאו טרעמפ לציון הרשב"י, אך לא מצאו עד כה...

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, בעניין אחדות וחשיבה על הזולת

"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לֵוִי לְתֹלְדֹתָם גִּרְשֹׁן וְקָהָת וּמֵרָרִי וְגו'" (שמות ו', ט"ז)

להלן שני סיפורים - שניהם משדה הכשרות - בה זכיתי ליטול חלק ולעמוד בה על המשמר:

החסיד ר' ישראל ברקוביץ ז"ל, מגדולי חסידי ויזניץ (חתן הרה"ח ר' שמעון לורנץ ז"ל מלונדון), היה נוהג בכל יום תמיד לקיים את ה'הוי מקדים בשלום כל אדם' בכל מקום שהוא, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך. בשנת תשל"ח נתמנה ר' ישראל להיות משגיח כשרות, במשחטה אשר הוקמה בעיר דבלין בירת אירלנד, וכמאז ומקדם גם בעבודתו כאן היה מקדים בשלום כל אדם, ובכל יום ויום בכניסתו למפעל לעבודתו, וביציאתו בעת סיום עבודתו, היה ניגש לשומר ומאחל לו ברכת 'שלום' בחמימות נסוכה, ככה בכל יום תמיד ערב ובוקר - פעמיים באהבה.

ויהי היום, בהגיע זמן סיום העבודה, אחר שווידא השומר כי כל עובדי המפעל יצאו, טרק את כל הדלתות ונעל את השערים, עזב ויצא. אחר שיצא, נחרד, הוא שב תיכף למפעל פתח את השערים והחל מחפש... הוא 'תפס' כי משהו מעובדי המפעל נשאר בפנים, ברור היה לו כשמש שהמשגיח ברקוביץ עדיין לא יצא, ונימוקו עמו - הרי באותה לילה לא שמע את ברכת ה'לילה טוב' שלו!

הוא הסתובב בכל המפלסים, עבר בכל האולמות בדק בכל החדרים בדקדוק, קרא במערכות הכריזה... אך אין קול ואין עונה, בלית ברירה חזר ונעל את המפעל ויצא. ויהי אך יצא יצא - נזכר שנית כי במקום אחד שכח לבדוק - בחדרי המקפאים האימתניים... משכך, חזר ופתח שוב שנית את המפעל, ירד לאותו מקפא פתח ו... מצא אותו שוכב על הרצפה חצי מעולף, ה"י..."

מתוקף תפקידו של ר' ישראל, היה יורד ונכנס בכל לילה לעת סיום העבודה לתוך המקררים והמקפאים, לבדוק את הכמויות ואת החותמות ולהשוותם ביום המחרת, אף בערב זה נהג כן, אך הפעם בעת היכנסו לתא ההקפאה נטרקה לפתע הדלת עליו, בלא יכולת לפותחה מבפנים. הוא החל להרעיש עולמות, עשה 'ויצעקו' גדול, נקש ודפק, אך אין איש שם על לב, עד שנפל שרוע באפיסת כוחות,

ואילולא תושיית השומר, שלא התיימש לחפש אחריו, כי אז כעבור זמן מועט היה הופך המקפא לחדר קירור תרתי משמע, ר"ל.

מילה טובה שהצילה: אותה מילה טובה שהעניק ר' ישראל לשומר ערב ובוקר - היא זו שהצילה את נפשו. שומר זה איש קשה יום היה, בודד בעולמו ללא חברה וללא סביבה, וברכת השלום של ר' ישראל הייתה בעבורו כל עולמו - לה הוא ציפה בכליון עיניים בכל יום שיבוא. כך גם באותו היום, העבודה הסתיימה, השערים ננעלו, אך את הפרס שני של בין הערביים - טרם קיבל אותו שומר. וזאת אומרת שר' ישראל איננו. ואם איננו - הלוא חובתי לדאוג עבורו ולהשיב לו על גמולו הטוב, עד שאכן מצאו ברגע האחרון...

הביטו וראו **כוחה של מילה טובה** מהי.

יודעי דבר הוסיפו להגיד, כי גם באותו לילה לא זו משם עד אשר קיבל השומר הגוי מ'מיסטר ברקוביץ' ברכת 'לילה טוב'.

זוהי גדלות!

(את הסיפור הנפעם שמעתי מבנו של בעל העובדא, הרה"ח ר' נחמן שליט"א אב"י בבית שמש, שהוסיף לציין אשר לאחמ"כ עזב אביו את המשחטה, ונעשה לראש כולל 'טשאבע' בלונדון, ולאחמ"כ עלה לארץ שם הרבה להסתופף גם בצלו של מו"ח מרן ה'באר

יעקב' מנדבורנה ז"ע. יהיו הדברים לזכרו של אביו הגדול 'המשגיח', הרה"ח ר' ישראל בהר"ר דב ברקוביץ ז"ל).

סיפור שני שבדידי הווי עובדא:

בשנים ההן, משום מה, טרם הובן הדבר כל צורכו, אשר גם במטבחי הישיבות הקדושות צריכים משגיחי כשרות. הרי גם שם בתוך המטבחים רבה המכשלה, כבשאר מטבחי המזון ללא נפקותא כלל. הלוא החרקים השונים אינם מבדילים בין האורז והפולים השוכנים במטבחי האולמות והמסעדות, לבין עמיתיהם שבחדרי האוכל של הישיבות, גם התולעים אינן יראות יותר מעלי הירק והקמחים המוקדשים לעמלי תורה, מאשר אלו שבחנויות, וכו'.

ואולי אדרבה, במטבח הישיבה הניסיונות גוברים, כאשר הנה קרבה שעת הצהריים - כי אז יעשן אפו של הטבח - גם אם יהיה לבוש בבגדים כפול שמונה עטור פאות וזקן עבותות - וכהרף עין מוצאים עצמם האורז והירק היישר בתוך הסירים ללא בדיקה וברירה כל שהיא, ערימות הבצל שנחתכו לארוחת הבוקר בסכינים חלביים מוצאים את עצמם לפתע בתוך סירי הבשר, והביצים הקלופות שנשארו מליל האתמול מארוחת הערב האחרונה מצטרפים לסעודה, והנה הארוחה מוכנה בזמן המיועד לשמחת הטבח, שעוד מתפאר בעיני ראש הישיבה כמה דמעות שפך בקילוף הבצל למען לומדי התורה (אתמול...), ובנשימה אחת מוסיף לשבח ולפאר את עצמו, כביכול, על הפרדת הבשר ודגים (שמעולם לא הייתה), על הפרשת חלה (שמעולם לא נלקחה) ועל הבונדלעך-והשעועית של הטשולנט (שלא נבדקה), ועוד כהנה וכהנה אשר לא יעלה על הדעת. והיו אלו מעשים שבכל יום, ואין פוצה פה ומצפצף.

אשר על כן, לקחתי על עצמי בס"ד לשדד מערכות ולעורר הלבבות כי לא טוב הדבר, הייתכן שיכשלו התלמידים בממשות של 'נוטמתם במ'?' היה זה מעבודות הקשות שבמקדש, לא תמיד נתפסו דברי בהבנה, מנהלי הישיבות העדיפו לסמוך על היתר קלוש של 'וצא נכנס של אחד מרמ"י הישיבה, אך לא ידעו שלפני שיוצא כבר נכנס הכל לתוך הסירים, ואחרי שיוצא מחלבי זה נכנס לבשרי... הייתה זו תפיסה חדשה שלא כל כך התקבלה (וב"ה אפשר דרא, וכיום רוב הישיבות מחזיקות משגיח כשרות כדבעי).

באחד מאותם ימים קיבלתי שיחת טלפון מאחד מגדולי ראשי הישיבות, אשר ביקש ממני לבוא לסייע לו לבצר ולבסס את הכשרות בישיבתו - ישיבה גדולה ומפורסמת מאוד.

בשמחה רבה נעניתי לבקשתו והתייצבתי במטבח הגדול שבשישיבה ההיא. אך מיד חשכו עיני, שלטה שם בוקה ומבולקה. יתירה מכך, הטבח הראשי בישיבה ההיא היה יהודי שאינו שומר בחמורה כבקלה, כך שהמכשולים המצויים בלאו הכי בכל מטבח מוסדי - היו אחד מיני אלף לעומת המכשולים שהיו במטבח ההוא. התחלתי תיכף להעיר ולהאיר כדת מה לעשות, עיני ראש הישיבה אורו משמחה, כי מעתה יסודר מערך הכשרות כתיקונן, אך לעומתו עיני הטבח כבו ופניו חפו, הוא הבין כי בכך תמו מעשיו הקלוקלים, וכי מעתה שוב

ואולי אדרבה, במטבח הישיבה הניסיונות גוברים, כאשר הנה קרבה שעת הצהריים - כי אז יעשן אפו של הטבח - גם אם יהיה לבוש בבגדים כפול שמונה עטור פאות וזקן עבותות - וכהרף עין מוצאים עצמם האורז והירק היישר בתוך הסירים ללא בדיקה

לא יוכל לעשות ככל העולה על רוחו, והוא היכן הוא בא... אחר הכשרת המטבח לחומרה, הבאנו משגיח כשרות יר"ש, לעמוד מקרוב ולהשגיח על עושי המלאכה. עבודתו של הטבח אכן הוכפלה והוקשתה, תם עידן החיסכון ושוב לא יכול היה להעביר שאריות של לחם, ביצים, פירות וירקות ושאר מטעמים ממטבח אחד למשנהו, אלא היה צריך להזמין הכל כפול.

ובכך קפץ עלי רוגזו של הטבח, אשר הפנה את כל תשכולו וכעסו עלי. אך הדבר עמד בעוכרו, כי הלוא פסוק מפורש הוא (- פרשת שמות) "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ", וכיון שהבנתי כי איש קשה עורף הוא, הוכרחתי להגביר את ההשגחה, להוסיף חומרות, גדרים וסייגים לבל יוכל להביא הלה מכשול בזדון או בשגגה ר"ל. בתקופה זו פקדה צרה מסוימת בביתו של אותו טבח, ומשנודע לי דבר צרתו לא עשיתי שום חשבונות, ותיכף התחלתי לעזור ולסייע לו בכל דרך אפשרית. עירבתי עסקנים ופעלתי עבורו רבות ונצורות, אך בכשרות החמרתי עליו ללא רחם. כך יצא שילוב של עז כנמר ורך כקנה, בעניינים של בין אדם לחברו הארתי לו פנים, וסייעתי בעדו בכל המצטרך. לא כן בענייני כשרות - כי אז הייתי גוער עליו כנהמת ארי.

ב"ה ראינו פירות בעמלנו, ותוך זמן קצר התייצב מטבח הישיבה בדרך המלך, כשעל המשמר נותר שם משגיח הכשרות שפעל ע"פ הנהלים אותם קבענו.

הגיע 'בין הזמנים', ובני הישיבה יצאו להחליף כת. הישיבה וכן המטבח סגרו את שעריהם, והטבח ניצל את ההזדמנות לנפוש בגליל. משהתקרב להרי הגליל, ראה בצדי הכביש זוג מבוגר עומד תחת לשמש הקופחת, מנסה לעצור רכב ל'טרעמפ'. נכמרו רחמיו עליהם והכניסם לרכבו. הוא זיהה לאלתר כי מדובר בתושבי חו"ל שאינם יודעים מימינם לשמאלם, הם סיפרו כי יצאו מירושלים לעבר מירון, אך הנהג הורידם בצומת זו ואמר להם כי מכאן קלה

העבריות'. אלא י"ל שבשונה מיתר המיילדות שאמנם עשו את תפקידן כפי הצורך, לא כן שפרה ופועה - שהן היו מוסיפות גם מילה טובה ודברי חיזוק ועידוד לילדות, וכמאמר חז"ל המובא ברש"י: שפרה ע"ש שהייתה משפרת את הוולד ופועה ע"ש שהייתה פועה קולה ומדברת, היינו רמזו שהיו משמיעים קולם בדברי חיזוק ונחמה, ובשכר זה זכו רק אלה מכל שאר המיילדות שרק הם נקראו 'המיילדות העבריות' ויעש להן בתים. ומהכי קמ"ל שכשואמרים מילה טובה 'א גוט ווארט' לזולת - מיילדים ומחיים אותן, 'א מחייה'.

בפרשתינו: "ואלה שמות בני לוי לתולדותם גרשון וקהת ומררי וגו' בני גרשון וגו' ובני קהת וגו' ובני מררי וגו'" (ו טז-כג)

יסוד גדול דורש השל"ה הק' (בדרך חיים תוכחת מוסר) כמה שרק אצל לוי מונה הכתוב את תולדותם, בשונה מראובן ושמעון שלא מנה את המשך תולדותם: מה נשתנו אלו מאלו? (ועיין מה שכתב בזה רש"י פסוק י"ד). וכך אמר: כיוון ששבט לוי לא היו תחת עול גלות מצרים - רצה לוי להשתתף בצרת הכלל. מה עשה, קרא שמות בניו על שם הגלות. גרשון - ע"ש כי גרים הם בארץ לא להם. קהת - ע"ש ששיניהם של ישראל קהו מצער הגלות. מררי - ע"ש שמיררו את חייהם בעבודה קשה. ולכן, מחמת חשיבות ההשתתפות בצער הזולת וגודל מעלתה מנה הכתוב שמות בני לוי.

ומוסיף השל"ה, מכאן ילמד האדם להשתתף בצער הציבור אע"פ שאין הצרה נוגעת לו, וכמידתו של לוי.

וזוהו שאמר לו הקב"ה למשה (ג יד) "אהיה אשר אהיה", דהיינו אהיה עמהם בגלות זו - אהיה עמהם בגלות אחרת - כי זוהי מידתו של הקב"ה אשר 'בכל צרותם לו צר', וכדכתיב (תהילים צא טו) "עמו אנוכי בצרה", ע"כ.

שמעין מיניה, אשר חשיבת האדם נמדדת לפי ההשתתפות עם הזולת להיותו עמו בצרתו, ולשמוח בשמחתו, לקיים את דברי רבי מתיא בן חרש (אבות ד טו) "הוי מקדים בשלום כל אדם", וכדאמר רבי יוחנן (כתובות קיא): "גדול המלבין שיניים לחברו יותר ממשקו חלב".

נכנסנו זה עתה לימי השובבי"ם - שובו בנים שובבים, ודבר בעתו מה טוב, שראשית נקבל על עצמנו להיותנו "בנים", להתנהג באחדות בצוותא חדא כבנים, לשאת בעול עם הזולת, להרגיש את צרותיו ולשמוח בשמחותיו, כי הלוא אנשים אחים אנחנו. איש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, ובכך נזכה גם אנו להיותנו "בנים" למקום לאבינו שבשמים, אמן.

הדרך למירון, ומיד ימצאו טרעמפ לציון הרשב"י, אך לא מצאו עד כה, והנה הוא שליח להולכה.

הוא התרגש מסיפורם, ויותר, מגודל תמימותם, ולכן אמר להם: "אף כי עדיין ירחק ממך הדרך למירון, ואין פני מועדות להתם, עכ"ז אביא אתכם עד למירון, ואם כבר נוסעים מירונה - אזכה גם אני לשפוך שם תפילה קצרה", ותוך כדי דיבור שלף מכיסו כיפה קטנה ולבשה, וכמתנצל בעיניהם אמר: "אל תסתכלו עלי כקל וריק, אלא דעו לכם כי זה לי תקופה ארוכה אשר התחלתי להניח תפילין ולקרוא קריאת שמע בכל יום תמיד".

בהמשך סיפר להם את השתלשלות העניינים - איך החל להתקרב ליהדות ולהניח תפילין וכו', וכה סיפר להם: "היה זה באחד מן הימים בעת עבודתי במטבח הישיבה, והנה משום מקום הגיע לפתע רב חדש 'לעשות סדר' ולתת כשרות עבור בני הישיבה, תיכף הבנתי שהשתנו סדרי עבודתי, וסימנתי לאלתר את הרב כחפץ ברעתי. ומכאן הדרך למלחמה הייתה קצרה. ניסיתי לפרוץ ולסדוק את חומת הכשרות, אך כנגדן הוסיף הרב מלחמה השערה עם כל מיני חומרות וגדרים, ובכך גברה שנאתי אליו שבעתיים.

"אך אז השתוממתי לראות, אף כי אמנם הרב הזה עקשן גדול הוא, מכל מקום בענייני בין אדם לחברו - שונה הוא לחלוטין, ובעת צרתי עזר וסייע לי ודאג לי לכל מחסורי, ובנוסף היה דורש תמיד בשלומי. "משכך, באותו רגע הכתה בי ההכרה והבנתי כי המצוות לא דבר ריק הוא - אלא 'משה אמת ותורתו אמת', ומאז קיבלתי על עצמי להתחזק בשמירת המצוות והתחלתי להניח תפילין ולקרוא את קריאת שמע, והנני תקווה שמעתה אהיה מוסיף והולך להתחזק ולשמור עוד מצוות - מצווה גוררת מצווה".

את הסיפור הנפלא [על עצמי] שמעתי מכלי ראשון - הלוא הוא הרה"צ רבי משה לאבין שליט"א אדמו"ר מזידיטשוב ארה"ב, ששמעו מפי הנהג הטבח בעצמו. התברר שאותו זוג שעמדו שם בהרי הגליל היו האדמו"ר והרבנית. האדמו"ר הטריח לברר ולספר לי את הדברים כהווייתם, בכדי להודיע בשער בת רבים: כוחה של מילה טובה.

ובעניין זה יש לפרש הכתוב דלעיל (א טו): "ויאמר מלך מצרים למיילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה וגו'" - והקשו המפורשים הלוא יפלא מאוד איך היה די בשתי מיילדות לרבות ילדים, וכפי שמביא רש"י מדברי המדרש (רבה א ח) שהיו יולדות שישה בכרס אחד, וי"א (במדרש שם) שהיו יולדות שישים בכרס אחד. ואכן כתב ה'אבן עזרא' שאין ספק שהיו שם במצרים 'יותר מחמש מאות מיילדות עבריות' (ועיי"ע בחזקוני ובאזה"ח הק').

אך מעתה הלוא תתעצם קושייתנו שבעתיים, אי הכי שהיו שם הרבה מיילדות - למה קרא הכתוב רק לשתייהן בשם 'המיילדות

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

אך לפתע... בום, טראסק, מפולת. אולי עודף המרץ של ר' אנשיל גרם לכך... ערימה גדולה של בדים החלה להידרדר מטה, כשאחד הגלילים פוגע ישירות בפדחתו הבוהקת של הגוי. ר' אנשיל חש שעוד רגע הוא מתמוטט ממרומי הסולם. "עד שסוף סוף כבר היה לך קליינט אחד רציני, הפסדת גם אותו ברגע זה, במו אצבעותיך..."

על הברכה המופלאה של האדמו"ר בעל ה'עקבי אבירים' מסדיגורא זי"ע

מאת: שמעון טיקוצקי

"וְלִמְעַן סֵפֶר שְׁמִי כָּל הָאָרֶץ" (שמות ט', ט"ז)

רוח ארצישראלית נושבת מבעד לחלון, הרבי הקדוש ה'עקבי אבירים' מאזין לסיפורו של היהודי המתגורר מעבר לים וליבו הטהור נכמר עליו, פניו מביעות השתתפות כנה בצרתו הקשה. "שהרבי יברך נא אותי שהעסקים יעלו על דרך המלך, שהחנות תחזור למסלול ההצלחה", מסיים ר' אנשיל ומצפה לשמוע מפי הצדיק דברי ברכה.

הרבי מקשיב ולא מגיב מאומה, הברכה לה הוא מצפה אינה נשמעת מפיו.

"אם ייכנס גוי לחנותך ויציע לך לקנות חנות אחרת, אל תסרב!", אלו המילים הבודדות שיוצאות בסוף מפי קדשו, הא ותו לא. ר' אנשיל מאוכזב, המילים בקושי נקלטות במוחו, הן ממש לא מה שהוא קיווה לשמוע, הוא הגיע כדי לקבל ברכה, אולי אפילו הבטחה, שתעלה את החנות שלו על שביל הזהב.

הוא מנסה לרמוז בעדינות, לבקש מהרבי ברכה, אך לא. הרבי חוזר שוב על מילותיו הקודמות ומושיט לו את ידו לשלום.

המועקה בליבו של ר' אנשיל לא התפוגגה. הוא לא הצליח להבין מה פשר הוראתו של הצדיק.

בלב כבד הוא עושה את הדרך חזרה משמי ארץ הקודש לשמי אירופה, נוחת בשדה התעופה הלונדוני גורר את מזוודתו אחריו, לא יכול להימלט מהתחושה שבעצם הוא זה שנגרר אחריה בחזרה אל החנות שבתוך ימים ספורים תהפוך כנראה ל'כאן תהא קבורתכם'

אווירת נכאים שררה בחנות האריגים האנגלית. אפילו שירי הלכת שניגנה תזמורת הרחוב שהתמקמה ממול, לא הצליחו להפיג את העגמומיות בחלל האפלולי. מאחורי דלפק העץ ניצב בעל החנות, יהודי חסידי, ב'ווסט' ואידיש אירופאית, מעיין בספר כלשהו. עיניו הכבויות משדרות הכול.

מדי פעם נכנס מישהו במקרה לחנות, זרק מבט סביב ומיהר לשוב על עקביו, כציפור דרוור שנקלעה בטעות למלכודת ונחלצה מתוכה בשלום... כך נראית חנות שלא מצליחה.

כבר כמה חודשים שהמצב בחנות תקוע. לא הולך.

חנות האריגים של ר' אנשיל, שבשנים עברו הייתה מוקד לאנשי עסקים רציניים, שרשמה מדי יום 'טראפיק' - תעבורה בלתי פוסקת של לקוחות 'כבדים', שבקה כמעט חיים. בקושי נכנסים, ואם נכנסים מיד יוצאים. לא ברור למה, הרי למרות הדורות שהתחלפו, הביקוש לאריגים משובחים ויוקרתיים - לא פסק מעולם.

אך בכל הקשור לחנותו של ר' אנשיל נדמה שהביקוש לאריגים אפס מן העולם. כאילו הוא מוכר ציוד לשואבי מים. ר' אנשיל לא יודע את נפשו, איש מחבריו לא מתאר לעצמו מה מצבו האמיתי. בשיחות בשטיבל בין מנחה למעריב הוא מתנה את מצבו הקשה באוזני ידידים קרובים, שאפשר לסמוך עליהם שלא יפרסמו את ממדי מצוקתו.

מוחו תר כל העת אחר רעיון שיחיה את החנות הנובלת, אך לא. באחד הימים הוא מוצא את עצמו על מטוס הממריא משדה התעופה האנגלי לארץ ישראל, לרגל חתונה משפחתית, אלא שגם בהתהלכו בארץ הקודש - החנות הקטנה שם באנגליה ממשיכה לטרוד את מנוחתו.

"אתה כאן, בארץ, נצל את ההזדמנות והיכנס אל הרבי מסדיגורא, בעל ה'עקבי אבירים'", מפציעה בקרבו באחד הימים המחשבה. הוא אמנם לא נמנה על חסידי סדיגורא, אך שמעו הנשגב של הרבי ה'עקבי אבירים' זי"ע, זקן צדיק בית רוז'ין, הגיע לאוזניו, מפי ידידיו והוא מחליט לנצל את ההזדמנות.

"אתה יודע מה? בוא נראה את המקום", נתן לו ר' אנשיל אור ירוק. תוך כמה שעות הם היו שם. בפתחו של האולם הענק רחב הידיים. לא היה צריך להיות בעל דמיון מפותח כדי לראות כאן חנות ענקית, של כמה קומות, מלאה בדים ואריגים מכל הסוגים, ומלאה גם... בלקוחות. הבעיה היחידה היא כסף. הסכום בו נקב האיש, עם כל חביבותו, היה גבוה מאוד.

גם אם ימכור את החנות הנוכחית, הוא יאלץ לקחת משכנתא אדירה כדי לרכוש את המקום.

הבוקר שלמחרת מוצא את ר' אנשיל בפתחו של אחד הבנקים הגדולים בלונדון, כדי לבקש משכנתא, אלא שכאן מתברר לו, להוותו, שמדובר בהליך ארוך שייקח חודשים, עד שהבנק ישלח את השמאי מטעמו, ורק לאחר מכן תיסלל הדרך להתקדם עם המשכנתא. הוא ממחר לעדכן את המוכר בפרטים.

"מצטער" אומר לו הלקוח, "הזמן פועל לרעתך. קניתי את הנכס לפני כמה חודשים, בעוד כמה חודשים עומדת להסתיים השנה (הלועזית) אם המכירה לא תתבצע עד אז - לפי החוק איאלץ לשלם מס שבח שיקפיץ כמובן את מחיר הנכס בעוד מאות אלפי פאונדים, אם לא יותר. אם אתה רוצה לקנות אותו כדאי לך להזדרז לפני סוף השנה".

ר' אנשיל נחבט שוב בתהומות הייאוש, ניצוץ התקווה שהבליח לרגע נעלם כירח בין ענני חורף.

בצר לו הוא מחליט להתקשר שוב אל הצדיק שבגיניו נכנס לכל העניין הזה, הרבי העקבי אבירים' ז"ע. הרבי מאזין לדבריו בטלפון וכדרכו בקודש אינו מכביר במילים. "תתקדם" הוא אומר לו. ודי באמירה זו כדי לדרבן אותו, מתוך 'אמונת צדיקים' אמיתית. אלמלי האמירה הזו הוא לא היה צועד למחרת לבנק גדול מפורסם באירופה, מבקש הצעה נוספת למשכנתא, כשהוא משתדל לא לפתח ציפיות מראש.

"אתה מדבר על השטח המסחרי בקומה הראשונה, ליד אזור התעשייה?", פוקח מולו סוכן המשכנתאות של הבנק את עיניו, בחיוך לונדוני דק כקרח.

"כן, בדיוק" מהנהן ר' אנשיל בראשו בהפתעה. "אם כך יש לנו שמאות מוכנה בשבילך, אתה יכול לקבל אותה ברגע זה".

"איך זה יכול להיות?", ממצמץ ר' אנשיל בעיניו. "לפני כמה חודשים התעניין הבנק עצמו ברכישת הנכס, כחלק מהשקעות שונות שהוא מבצע, לשם כך עשינו שמאות על המקום, אם אתה רוצה לקבל משכנתא הרי שיש לך שמאות מוכנה".

הוא קם נפעם מהכיסא, מרגיש בפעם השנייה שמושהו שמימי מלווה אותו. משהו ניסי מתחולל כאן. הוא יוצא החוצה ומתקשר למשמשו בקודש של הרבי מסדיגורא, כעבור שעה קלה הוא שוב בשיחה עם הרבי, מספר לו על ההתקדמות המפתיעה. "תבצע את הרכישה", מורה לו הרבי ברורות ומאציל את ברכתו.

יום ראשון בבוקר, הוא מסובב את המפתח בדלת החנות, פותח שוב את החנות השוממת, היום לפחות הוא יודע מראש שהחנות תהיה ריקה, יום ראשון אינו נחשב ליום מסחר רשמי בארצות הגויים, זהו יום המנוחה שלהם. הוא יושב ליד הדלפק, שולח מבטים על הררי הגלילים הססגוניים שלפתע נדמים לו כיצורים מאיימים.

"שלום", נשמע פתאום קול אנגלי מאופק.

אדם בעל חזות של גוי אנגלי טיפוס, לא עשיר ולא עני, נכנס אל החנות, סוקר בעיניו את הבדים, מהתקרה הגבוהה ועד אלו שמגרדים את הרצפה, ומפתיע את ר' אנשיל בהתעניינות אחר בד מסוג מסוים.

"כן, יש לנו את הבד הזה", נזרקת רוח חיים בר' אנשיל שקם, שלא לומר מזנק ממקומו במרץ, גורר את סולם המתכת (מנער את האבק שהצטבר עליו...) ומתחיל לטפס לשמי קורה, אל אחת הקומות הגבוהות, שם שוכן הבד המבוקש.

אך לפתע... בום, טראסק, מפולת. אולי עודף המרץ של ר' אנשיל גרם לכך, אך סביר יותר שהצפיפות בחנות היא האשמה המרכזית. ערימה גדולה של בדים החלה להידרדר מטה, כשאחד הגלילים פוגע ישירות, כטייל שלוח, בפדחתו הבוהקת של הגוי.

ר' אנשיל חש שעוד רגע הוא מתמוטט ממרומי הסולם. "כל הכבוד לך", שמע באוזני רוחו רעם של מחיאות כפיים לעגניות, "עד שסוף סוף כבר היה לך קליינט אחד רציני, הפסדת גם אותו ברגע זה במו אצבעותיך..."

"זה בסדר", נשמע קולו של הקליינט המנומס, כשהוא ממשש את ראשו הדואב, מוודא שלא ניתז ממנו קילוח של דם.

"אבל אני לא מבין אותך" ממשיך הלקוח בקול מתנגן, "למה אתה מצטופף בחנות כל כך קטנה ודחוסה, למה שלא תעבור לחנות רחבת ידיים, כדי שמקרים כאלו לא יישנו אצלך שוב?".

ר' אנשיל מביט בו בצער. "חנות חדשה? הפינה הטחובה הזו עומדת לפשוט רגל, בקושי מכסה את הארנונה שלה, ואתה מדבר אתי על לקנות חנות חדשה?".

"האמת יש לי רעיון טוב בשבילך" ממשיך הלקוח מבלי להתייחס להבעות פניו, "לא מזמן קניתי שטח מסחרי באזור התעשייה של העיר, אני מוכן למכור לך אותו במחיר הגון".

"אזור התעשייה?" מעווה ר' אנשיל את נחיריו, עומד לגרש את הרעיון האווילי בהינף יד. מה יש לו לחפש באזור התעשייה?

אך לפתע מבזיקות באוזניו מילותיו של הרבי העקבי אבירים' מסדיגורא ז"ע. "אם ייכנס גוי לחנותך ויציע לך לקנות חנות חדשה אל תסרב"... רעד קריר מצמרר את גוו. "משהו לא רגיל מתרחש כאן", הוא קולט פתאום.

"כן אזור התעשייה", ממשיך הקליינט לדבר, "לפי דעתי חנות כזו, של טקסטיל, מתאימה לשכון פי כמה באזור תעשייתי, יש שם 'רפדים', בתי חרושת לבגדים, הם הצרכנים העיקריים של הבדים

כאשר הוקם בית המדרש של קהילת 'פרושים' באחוזה ברכפלד במודיעין-עלית, זכינו לביקורו המרומם ורב הרושם של הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, מגדולי מאורי הפרושים ומשרידי תלמידי מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ולמען ספר שמי בכל הארץ" (שמות ט', ט"ז)

זכורני, כי לפני כל תחילת שיעור היה באופן קבוע ממלמל בפיו כמה מלים. אנו התלמידים היינו בטוחים תמיד שהוא אומר את תפילתו של רבי נחמיה בן הקנה, התפילה המוזכרת בגמרא שיש לאמרה לפני הלימוד. אך פעם, כאשר נשאל על כך גלויות על ידי אחד מגדולי תלמידיו, השיב: "אני מתפלל לקדוש ברוך הוא שיזכה אותי להרבות כבוד שמים על ידי השיעור הזה. זו כל המטרה שלי! על זה אני מתפלל!"...

חיי אושר כשהם מותאמים למטרתם

והנה יש להוסיף עוד הארה נפלאה בעניין כבוד שמים: כיוון שכל תכנית הבריאה מעצם קיומה, מטרתה היא להרבות כבוד שמים, וזוהי תמצית לימוד התורה וקיום המצוות, לכן גם כל פעולה שנוגדת את תכנית הבריאה - לא תצלח! לא יתכן לחיות כאן בעולם הזה, בצורה שנוגדת את מטרת החיים, ולחשוב כי הם יעשירו את האדם, ויגרמו לו לאושר וסיפוק אמיתי.

שמעתי פעם משל נפלא שממחיש היטב את העניין: אדם עשיר בעל אמצעים קנה שטח גדול במרכז העיר. הזמין אדריכל מומחה וביקש ממנו לשקוד על תכנית בניית טירה גדולה, נאה ורחבת ידיים, שתתאים לצרכיו האישיים וצרכי בני ביתו. כעבור תקופה כשהציג האדריכל את תכניתו בשלמות, נשכרו פועלים שהשלימו את בניית הטירה, תוך מילוי קפדני אחר שרטוטי האדריכל.

כאשר הוקם בית המדרש של קהילת 'פרושים' באחוזה ברכפלד במודיעין-עלית, זכינו לביקורו המרומם ורב הרושם של הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, מגדולי מאורי הפרושים ומשרידי תלמידי מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל.

בדברים שנשא ביקש ממייסדי הקהילה להתקין תקנה קבועה, ללמוד כל שבת לאחר התפילה את אחד מספרי ה'חפץ חיים' ברבים, אפילו למספר דקות מועטות.

הוא הוסיף משפט נוקב: "אין כוונתי לומר שכולם ידעו את מה שה'חפץ חיים' כתב בספריו, זו עוד מעלה בפני עצמה. אבל אני כן מתכוון שתלמדו את שיטתו ודרכו של ה'חפץ חיים'!..."

מה הייתה שיטתו ודרכו של ה'חפץ חיים'?

כל ימיו ושנותיו של ה'חפץ חיים' היו שווים לטובה, בשאיפה והשתדלות להרבות כבוד שמים. עיקר מגמתו בכל פעולה ומעשה שעשה הייתה נעוצה במחשבה תחילה - אם יתרבה כבוד שמים על ידי זה. היה חשוב לו שהבריות יעמידו למול עיניהם מה המטרה שלהם כאן, ומה תכליתם ויעודם בעולם. לכן הקדיש חיבור שלם בשם 'כבוד שמים', בו הרחיב את הדיבור כיצד מכבדים את הקדוש ברוך הוא.

מסופר, שכאשר אמרו פעם ל'חפץ חיים' על אדם מסויים שסובל מרורות בשביל שנלחם בעוז נגד מפרי הדת, ובשל כך נידון לייסורים וכליאה, הגיב ה'חפץ חיים' בקול הומה וכוסף: "איי! מקנא אני באיש הזה, שזכה שדנים אותו על ענין של כבוד שמים. כמה חבל שלא זכיתי בכל ימי חיי להיות נידון וחבוש על כבוד שמים!".

זוהי משנת ה'חפץ חיים' על רגל אחת!

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, כידוע, ראה בדמותו של ה'חפץ חיים' דוגמא וסמל של שלמות. תמיד עורר לאחוז בדרכו ולצעוד לאור משנתו. הוא העיד לא אחת, כי הן בענייניו הפרטיים והן בענייני הכלל, כאשר זקוק הוא להכרעה כלשהי, הוא מעמיד את דיוקן ה'חפץ חיים' למול עיניו, כמורה אחרון לבית ישראל, ושוקל מה היה עושה ה'חפץ חיים' בכהאי גוונא, וכך מכריע.

והנה, גם בהליכותיו הטהורות של מרן הרב שך - ראינו תמיד שעיקר מגמתו בחיים הייתה להרבות כבוד שמים. את כל מסכת הרבצת התורה וזיכוי הרבים שלו - הוא ראה רק כאמצעי ליישם מטרה זו.

מעשה מופלא מצאתי בספר עתיק יומין אודות רבן ומאורן של ישראל, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שימחיש לנו כיצד ראה גאון הגאונים את כל ענייני העולם הזה, כמי שיש להם מטרה אחת ויחידה להרבות כבוד שמים:

בימי זקנותו של רבי עקיבא איגר, הייתה תקופה מסוימת שלא חש בטוב, והוצע לו לנסוע לעיר וורשא, מקום מגורי בנו הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל. הוסבר לו כי שם יוכל לנוח מעט מטרדות הרבנות המפרכת, ומעול הכלל המשתרג על צווארו.

בכניסה לוורשא המתינו בכיליון עיניים קהל אלפים, שבאו לחלק כבוד ראוי לעמוד התורה שבדור, ובכניסתו לעיר כולם הצטופפו סביב הכרכרה, מתוך רצון עז לחזות בזיו פניו של גאון הגאונים שיצא שמעו בכל הארץ.

מיד עם בואו לעיר תקפה אותו חולשה גדולה. בנו, רבי שלמה איגר, נרעש ובקש להזעיק את טובי הרופאים לבדוק את מצבו. רבי עקיבא איגר התנגד בתוקף ואמר לבנו: "אין צורך! מה יעזרו הרופאים? הרי יודע אני את הסיבה שבגינה אינני חש בטוב, זאת משום שכבר שלושה ימים לא עסקתי בעיון התורה כראוי מפני טורח הדרך. אנא הביאו לי גמרא פלונית, אלמד קצת ובעזרת השם אשוב לאינני!". ואכן כך היה. הביאו לו גמרא, וכעבור כמה דקות שבה רוחו אליו, ויהי לפלא!

לאחר מעמד קבלת הפנים, ביקש רבי שלמה שיסיעו את האב הגדול לאחד המוזיאונים העתיקים בעיר. המוזיאון היה ממוקם בבניין מרהיב ביפו, שהיה נדמה יותר כארמון. מן החלונות השתקף נוף נפלא של גינת פאר מרשימה במיוחד. המשמשים הושיבוהו בתחילה על כיסא עתיק מצופה זהב, ששימש את אחד השרים הבכירים במלוכה מאתיים שנה קודם לכן, אל מול החפצים העתיקים והנדירים שהוצגו שם לראווה, מתוך רצון וכוונה שיתרשם מהם.

אולם להשתוממותם הרבה, רבי עקיבא איגר נותר שקוע עמוק עמוק במחשבותיו, לא הביט לכיוון החפצים המצגים מולו ולא הגיב אף מילה. כעבור כמחצית השעה שאל לפתע את משמיו: "היכן התינוק?". כשתמחו לפשר כוונתו, הסביר ברצינות תהומית: "סבור הייתי שבאנו למקום כה יפה, משום שאמורה להתקיים כאן ברית מילה..."

מעשה מופלא זה משקף מאד את הליכות חייהם של גדולי הדורות. היה פשוט אצלו כי לא בא לכאן כי אם למטרת מצווה או עניין אחר שתכליתו כבוד שמים, ולולי זה אין כל סיבה לשהותו כאן! כל ענייני העולם הזה הם רק אמצעי לעניינים המרובים כבוד שמים! מפליא ביותר!

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עם גמר הבניה, חלה העשיר לפתע וכעבור זמן קצר נפטר, מבלי שהספיק להתגורר בה וליהנות מפרי עמלו. יורשיו, שלא ידעו מה לעשות עם טירה כה ענקית שנפלה בחלקם, ניסו למכור אותה בכל דרך ולא עלתה בידם. למצער, עלה בידי אחד מהם רעיון; לאחרונה הוא שמע כי הממשלה מחפשת באותו אזור שטח מתאים לשם בניית בית חולים. אם כן - אולי תסכים הממשלה לרכוש את הטיירה ולשכן בה את בית החולים.

ממחשבה למעשה, פנה מיד לנציגים ונסה לשכנעם כי הטיירה עשויה בהחלט להתאים לבית החולים, וכי ניתן לשנות את יעודה בקלות. הוא החל להציע בלהט כי בפניה זו ימוקם חדר הניתוחים, בפניה אלמונית חדרי מיון, בזווית אחרת חדרי לידה, וכן הלאה... כאשר הגיעה ההצעה לגורמים הרלוונטיים המתמחים בבניית בתי חולים, הם נדו לו בראשם והביעו תמיחה נוכח ההצעה הטיפשית שהציע.

הם הסבירו לאיש כי עליו להבין, שבשביל להקים מרכז ענק כמו בית חולים, מוכרחים לקחת בחשבון כבר ברגע הראשון, עוד לפני תחילת הבניה, אלפי פרטים שונים שיתאימו במיוחד עבורו. המקום אמור להכיל אלפי מיטות, מאות חדרים, עשרות מבואות, מעליות, מדרגות, נקודות חשמל ומים, מקומות איחסון גדולים של תרופות, מצעים ושאר אביזרים שונים ועוד. למן הרגע הראשון הוא אמור להיות מתוכנן ומעוצב בקפידא עבור בית חולים.

עליו להבין, כי טירה גדולה ורחבת ידיים ככל שתהיה, כיון שנועדה מתחילתה למטרה שונה לגמרי, לא תוכל בשום פנים ואופן לשמש בית חולים בצורה טובה ומושלמת, גם אם יעשו בה שנויים מרחיקי לכת. לעולם לא יצליחו להביא אותה לדרגת יעילות כמו שיועיל בניין שנבנה, תוכנן ועוצב מלכתחילה לצורך בית חולים.

הנמשל הוא נוקב ואמיתי: מטרת יצירת האדם היא להרבות כבוד שמים בבריאה. "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו". על ידי ששומר האדם את חוקי התורה ומקיים את מצוותיה כתקונן, הוא למעשה מיישם את מטרת בואו לעולם ומרבה כבוד שמים. כי העולם תוכנן ועוצב בדיוק בשביל מטרה זו. כל הבריאה כולה נועדה לשרת ולהביא את המטרה הנעלה של ריבוי כבוד שמים, ומותאמת במיוחד בשביל זה.

אי לזאת, כל אימוץ צורת חיים ששונה מחיי התורה, וכל ניסיון ליהנות הנאה אמיתית ומספקת מענייני העולם הזה - שאין לה שייכות עם כבוד שמים, כמוה כשינוי הייעוד שלשמו נוצר האדם, והינו ניסיון שנועד מראש לכישלון. מאחר והאדם לא נברא אלא להרבות כבוד שמים, הרי ששום עונג אחר לא מסוגל להביא את הנפש אל סיפוקה המלא, אלא אם יתאים את עצמו במדויק לתוכנית המקורית שעבורה היא נוצרה!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הרופא נעץ בו מבט חמור: "כדי לחפות על חוסר הברזל שלך, תצטרך לאכול משאית שלימה של חסה"

שיחה מיוחדת עם המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, על לימוד התורה

יעקב א. לוסטיגמן

"הִירָא אֶת דְּבַר ד'" (שמות ט', כ')

בשר לא נעדרת אף פעם מהשולחן, ולעומת זאת הקינוח לא כל כך יציב בביתכם. פעם יש קינוח ופעם לא, פעם יש גלידה על השולחן ופעם קומפוט'...

"החבר הסתכל עלי בחוסר הבנה: 'לא הבנתי, אתה רוצה שנאכל בלי לקדש על היין? איך אפשר? או מה? שלא נאכל דגים בשבת? באמת... ובלי סלטים איך אפשר לשבוע, שנאכל חלה ככה בלי שום דבר ללפת את הפת? אבל קינוח - זה לא דבר הכרחי לסעודה! לא חייבים קינוח, ואם רוצים מאוד אפשר להסתפק בתפוח או תפוז, מי החליט שחייבים לאכול דווקא קומפוט או גלידה?"

"עכשיו כבר יכולתי לענות על שאלתו הראשונה", מסביר הרב ברייער... "ידידי היקר, ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר..."

"אתה לא מפספס אף פעם את מה שחשוב, את מה שנמצא ברשימת המטלות ה'קשיחות' - לא תחמיץ ולא תשכח ולא תדלג על שום מטלה אף פעם. כי אי אפשר שולחן שבת בלי לקדש על היין, לכן לא משנה מה יקרה - לעולם לא תשכח לקנות יין לשבת, וגם אם קרה ששכחת - לא תיגש לסעודה בלי לנסות להשיג בקבוק יין או מיץ ענבים מהשכנים וכדו'."

"אבל יש גם את הרשימה הגמישה, עם המטלות והיעדים הגמישים. שם רשומים הדברים שאתה רוצה לעשות, אבל לא חייב לעשות. 'השאלה היא אם לימוד התורה שלך נכנס בקטגוריה של החלק הגמיש, או זו של החלק הקשיח, אם תחליט בהחלטה גמורה שזה בחלק הקשיח - שום דבר לא יזיז אותך מקביעת העיתים שלך, ואם תתקיים מסיבת התנאים של אחיך, שאתה לא יכול להיעדר ממנה, אתה כבר תמצא את הדרך לשלב, אולי תביא איתך גמרא קטנה ותשב בצד ותלמד, או שתקדים את שעת הלימוד וכדו', אבל בוודאי

"אחד מחברי", מספר המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, "שפך בפני את ליבו, וסיפר לי שהוא מאוד מאוד רוצה לקבוע עיתים לתורה, ויש לו שאיפה לסיים את הש"ס בלימוד 'דף היומי' ואת המשנה ברורה בסיום 'דף היומי' בהלכה' וכן רצונו ללמוד קצת מוסר כל יום ועוד."

"אבל יש לו בעיה מאוד גדולה, לאותו חבר. הוא לא אדם עקבי, ולכן קשה לו מאוד לעמוד באתגרים שקיבל על עצמו, ולמלא אחר החלטותיו לאורך זמן."

"רק התחלתי ללמוד מסכת חדשה, ויומיים אחר כך אחי התארס", הוא מספר, "היינו צריכים לעזור בהכנות לווארט, אחר כך היו צריכים לקנות מתנות והייתי צריך לקחת את אמא שלי לסיבוב בין חנויות, בין לבין היתה לי אסיפת הורים בתלמוד התורה של הילדים, ופגישת עבודה חשובה מאוד בערב אחר, וכך בעצם נוצר מצב שהפסדתי כמה וכמה דפים כבר בחודש הראשון, מה שכמובן הוציא לי את כל החשק, וגרם לי לעצור את הכל ולחכות לתחילתה של המסכת הבאה..."

"כך הוסיף הידיד לספר לי סיפורים רבים נוספים, אודות קביעת עיתים לתורה שקבע בעבר, ושכל פעם לא הצליח לעמוד בכך אפילו לא שבועיים."

"שאלתו בפיו, אם יש לי בשבילו עצה ורעיון איך לשנות את המצב, ולתת לו כח לעמוד בקבלות הטובות שלו לאורך זמן."

"בתגובה, ביקשתי ממנו שיתאר כיצד נראה שולחן השבת בביתו בליל השבת האחרונה: 'חזרתי הביתה מבית הכנסת', הוא סיפר, 'שרתי 'שלום עליכם' קידשתי על היין, נטלנו ידיים בצעתי את החלות, אכלנו סלטים, דגים, מרק, רולדת בקר, ולסיום אכלנו קומפוט לקינוח...'."

"ואיך נראתה הסעודה בליל השבת הקודמת? הוא סיפר לי בקצרה את סדר השתלשלות האירועים: 'שלום עליכם', קידוש, נטילת ידיים, חלות, סלטים, דגים, מרק, עוף, ולסיום גלידה כקינוח."

"והשבת שקדמה לה? הוא נדרש להתאמץ קצת כדי להיזכר וסיפר: 'שלום עליכם', קידוש, נטילת ידיים, חלות, סלטים, דגים, מרק, שניצל עוף ולסיום קילף תפוחים וחילק לילדים במקום קינוח."

"אחרי ששמעתי הכל, שאלתי אותו את השאלה האמיתית: 'הסבר לי ידידי והאר את עיני, למה קידוש אתה עושה כל שבת, חלות אוכלים כל שבת, דגים יש כל שבת וגם סלטים, ואפילו מנת עוף או

כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק...

כיצד משקפיים הביאו הון עתק ללא מאמץ?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

שובו בנים שובבים!

כל יהודי באשר הוא, נושא על כתפיו את ה'חבילה' האישית שלו, בעיות שמלוות אותו, רצונות שאינו מצליח לממש, הישגים רוחניים נשאפים, התמודדויות בבריאות, אתגרים בחינוך הילדים, קשיי פרנסה, חוסר שלוה, ועוד. כל אחד מתמודד עם הקשיים שלו בדרכו, אבל את כולם מלווה שאיפה אחת: לצאת מכל זה, להיגאל מזה, לשכוח מכל הקשיים הללו.

בחלומנו, אנו רואים עולם זך וקסום, בו הבעיה שמלווה אותנו זה שנים - מתאדה ואיננה. מי שמתקשה לקום בבוקר, לקבוע עתים לתורה, לחייך או להיות שליו - מדמין את הרגע בו הקושי הזה נעלם, והוא מצליח לעשות את הפעולות הללו בקלות. גם מי שחווי קשיי בריאות או בעיות בחינוך ילדיו, רואה בעיני רוחו רגע נפלא בלתי מושג, בו הבעיות האלה חולפות כלא היו. מי שחווי קשיי פרנסה, בוודאי אינו חדל מלחלום על חשבון בנק עמוס לעייפה...

השאלה הבערת היא, האם יש זמן, עיתוי, תקופה או מועד, שבו אפשר לממש את החלום הזה. האם יש משהו שניתן לעשות, כלי שניתן להפעיל, כדי שהחלום הזה יהפוך למציאות, כדי שהשאיפות הללו ייחפכו לחיים עצמם?

התשובה היא שכן, והבשורה היא - שזה קורה עכשיו!

בשבועות הללו, עוסקת התורה בסיפור יציאת בני ישראל משעבוד מצרים. השעבוד במצרים, עול הגלות במהלכו - היה הקושי החמור ביותר אותו חוונו כעם, קשה שבעתים מכל קושי המלווה אותנו היום. גאולת מצרים היתה נס על טבעי מלווה באותות ומופתים שמימים עד כדי גילוי שכינה ממש - ברמה שאנחנו לא מסוגלים אפילו להעריך.

ולכן, גילו המקובלים והאריכו בספה"ק, השבועות הללו, המסע האדיר בו בני ישראל עוברים ממצב כה נמוך, שפל, אומלל ואפוף צרות כמשועבדים למצרים, למעמד כה מרומם, נשגב, נעלה וטהור כמקבלי התורה, השבועות הללו מסוגלים לכל יהודי באשר הוא, להיגאל מהקשיים והמצרים שלו, ולהציב את עצמו במקום חדש, בעולם זך וטהור, נקי ונעלה יותר. שבועות אלו מכונים בראשי התיבות 'שובבים', ראשי תיבות של הפרשיות 'שמות', 'אזרח', 'אזרח', 'אזרח', 'אזרח' משפטים.

עכשיו, בימי השובבי"ם, יכול כל יהודי להצטרף להיגאל בעצמו, מעומק השאול של קשייו האישיים, אל הגאולה האישית שלו. אלו שבועות המסוגלים לזינוק מהיר, לתפנית חדה, לגאולה נשגבה מפיר הבור ועומק הכאב - היישר אל פסגת ההר ועוצמת האושר. כל מה שצריך לעשות כדי לזכות בכך, הוא להעתיק את מה שבני ישראל עשו אז כדי להיגאל, ולפעול באותה הדרך.

ומהי אותה דרך? מגלה התרגום 'יונתן בן עוזיאל' בפרשת השבוע שעבר: בעומק גלות מצרים, בני ישראל עשו תשובה בסתר, בדברים הכי אישיים שלהם, בנסיונות הכי סמויים שהם חווים. הם שמרו את החושים שלהם, נזהרו בזהירות כפולה לשמר את קדושת עיניהם, התחזקו בלשמור את האישון והעפעף, המבט וההסתכלות. אלו דברים שאדם עלול להיכשל בהם בלי שמישהו ישים לב לכך, הוא רק מציץ לכאן או מביט לשם, ורק בוחן כליות ולב יודע...

כאשר בני ישראל שמרו את עיניהם, טיהרו את המבט שלהם, בדקו בשבע עיניים תרתי משמע לאן מופנה מבטם וכח ראייתם - בכך הם פתחו לעצמם את השער לגאולה, העניקו לעצמם את ההזדמנות לצאת מהמצור המצרי, הפכו ראויים לקבלת התורה!

אם אנחנו רוצים גאולה אישית משלנו, זו הדרך, זה המתכון. העיניים שלנו רואות כל כך הרבה פרטים בהינד עפעף, קולטות אלפי תמונות בכל רגע נתון. הנסיון גדול, איש לא באמת יכול לשמור עלינו, רק אנחנו בעצמנו. הבה נזכור ונדע שכל הסתכלות אסורה מותרת אותנו בעומק הגלות האישית שלנו חלילה, ומנגד - כל עמידה בנסיון, כל

סיבוב ראש, כל עצימת עיניים, כל מבט שמנענו מעצמנו וכל תמונה שענינו לא שזפו - גואלים אותנו צעד נוסף, נושאים אותנו אל על. כדי להשתחרר מכבלי ההתמודדות שלנו, כדי לצלוח את כל הקשיים שלנו, כדי לחוות גאולה אישית מפעמימה מקושי רוחני או בריאות, חינוכי או כלכלי, אישי או משפחתי - כל מה שכדאי כל כך לעשות הוא לשמור על העיניים. לדעת שכל מבט לא מחושב הוא מסוכן, שכל הסתכלות אסורה היא פיגוע רוחני, כל ראייה לא נכונה היא אסון. ככל שנתאמץ - גם אם זה כרוך בשינוי הרגלים, לפעמים באי נעימות, אולי גם בשינוי הדרך בה אנו הולכים, אולי בהסרת המשקפיים במקומות מועדים לפורענות ראייתית, אולי בהימנעות משימוש במכשירים ואביזרים טכנולוגיים מסוכנים רוחנית, כך נזכה לחוש באמת כי שמירת העיניים מזככת ומקדשת אותנו, גואלת אותנו מהקשיים שלנו, ומובילה אותנו בדרך הבטוחה אל השגת כל שאיפותינו ורצונותינו, רוחניות כגשמיות!

טבח אפלולי מועדף...

חודש מרחשוון תרצ"ז. קול ששון וקול שמחה בביהמ"ד של חסידי קארלין בירושלים, בהיוודע הבשורה המרנינה כי הרבי - הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד, מחתן את בתו בעוד כחודש, ביי"ט בכסלו. בימים ההם נסיעה לחתונה בחו"ל היתה כרוכה במסע ארוך ומטלטל באוניה, ולפיכך מינו בני החבורה שני שליחים, אשר יסעו לחתונה בשם הקהילה כולה.

שליחי הקהל שנבחרו היו המובחרים שבחבורה, הלא המה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע - שבשבוע החולף, יום כ"ד בטבת - חל יום ההילולא שלו, וידידו הגה"ח רבי זלמן בריזל זצוק"ל, מנקיי הדעת שבירושלים. לפני צאתם ערכו להם מעמד פרידה מרגש, כל בני הקהילה ליוו אותם אל הספינה שיצאה מנמל יפו, ועקבו אחר הספינה עד שנעלמה מן האופק...

הספינה יצאה לדרכה, עמוסה נוסעים מכל הסוגים, יהודים ושאינם, גברים ונשים, כולם כאחד, כאשר לכל נוסע הוקצה תא מרווח, נוח ומאוורר, בו ישהה בימי ההפלגה הארוכים. אולם רבי משה מרדכי, מיד עם כניסתו אל הספינה, נמלט אל ירכתיה, חיפש מחסן במרתפיה, והתיישב בין חביות שמן מכוונות המשמש לשימון מנועי הספינה... עוברים יומיים, הספינה מיטלטלת מצד לצד, אל המחסן הטחוב שבקרקעית האוניה מגיע רק מעט אור ואוויר, המחנק הופך למעיק. אפילו מיטה נורמלית אין במחסן האפלולי הזה, שאינו מיועד למגורי בן אנוש כלל. בעוד נוסעי האוניה עוברים מתא הלינה אל חדר האוכל שעל הספינה, ממשיכים לסיפון לשאוף אוויר צח ומבלים בטוב ובנעימים, הרי ששני השליחים שוהים עמוק בבטן האוניה, יושבים במחסן החנוק ולא יוצאים ממנו ולו לרגע קט...

התנאים במחסן היו תת אנושיים ממש, ובתום כמה ימי הפלגה, כאשר רבי זלמן חש צורך לשאוף אוויר ולחלץ עצמות, פנה אל שותפו למסע ושאל: 'הרי שילמנו במיטב כספנו, יש לנו תא מרווח על האוניה למעלה, יש בו מיטה נוחה, כסא ושולחן, מיטב התנאים ומירב הנוחות. למה שלא נעלה למעלה, נסתובב קצת על הסיפון,

נשאף אוויר, נעבור לתאים הנוחים שהוכנו עבורנו? למה שנמשיך לשבת כאן, במחסן טחוב ומחנק, נטולי אור ומשוועים לאוויר צח?!' רבי משה מרדכי חיך, והשיב תשובה מופלאה: 'ההגיון בצד שלך, ר' זלמן. אולם קיימת סכנה בעליה למעלה...'

'סכנה?!' - תמה ר' זלמן, 'איזו סכנה יש שם? והרי מאות מסתובבים שם מחוייכים ומאושרים?'

'נו, הלא זו בדיוק הסכנה!' - השיב רבי משה מרדכי, 'הלא מה שמתרחש שם הוא סכנה עצומה לעיניים! מסתובבים שם אנשים, גם כאלה שאינם יהודים או אינם מקפידים, יש שם מראות ששורפים עין יהודית קדושה, מחזות שאסור לאישונים טהורים להיתקל בהם! כיצד אני יכול לעלות אל הסיפון ולסכן את עיניי?! ניחא, אשאר כאן עד סיום ההפלגה, אסבול בשקט שהות במחסן טחוב ומחנק, אבל את עיניי לא אסכן, עליהן אשמור טהורות!'

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'משה איש האלוקים' מתולדות חייו, מחדד לעברנו: אם גדולי עולם, קדושים וטהורים, צדיקים שמורים בעלי מעלה נשגבה, חששו כך מכל ניסיון בשמירת העיניים, מה נאמר אנחנו, אזובי הקיר מוכי יצר, איך אנחנו יכולים להיכנס לנסיונות בשמירת העיניים, כיצד אנו יכולים ליטול סיכונים בכל הקשור לשמירת עינינו?!

בכל עת ניסיון, נזכור כמה התאמץ אותו צדיק, כמה סבל ממחנק וחוסר תנאים, כדי להבטיח את טהרת עיניו. וככל שנאמץ את הדרך הזו, ככל שנפעל בכל הכלים כדי להבטיח את קדושת עינינו, ככל שנתמסר לשמור את עינינו כראוי - כך נזכה שבורא עולם יאיר את עינינו בתורתו, ויאיר את חיינו בישועתו!

משקפיים ומזומנים - בעומק התיק...

ביום שנקלע ר' אפרים למונסי שבניו יורק לצורך שמחה משפחתית, עלה בו ההרהור שהפך לזבוב טורדני. הוא אמנם נסע לארה"ב לצרכים אחרים, ואמנם מעודו לא פשט יד לבקש עזרה מאיש, והוא אפילו מתבייש לעשות כן. אולם הרי הוא כבר כאן, ומי כמוהו מכיר את הררי החובות המעיקים עליו, אולי זו הזדמנות טובה לפנות ליהודים נדיבי לב ולבקש את עזרתם...

ממחשבה למעשה: ראשית, הוא מעדיף לפנות לשכונת בורו פארק שבברוקלין, המשופעת בנדיבים שאינם מכירים אותו. כדי להצליח, הוא פונה לחבר המתגורר בבורו פארק, ומבקש ממנו להתלוות אליו לגיוס הכספים, לא לפני שהוא מוודא שאינו מתבזה בחינם, וצפי ההכנסות עומד על כ-5,000\$. כשהחבר מביע הסכמה, הם מסכמים כי ביום ראשון יסע ר' אפרים ממונסי לבורו פארק, ויחדיו יתחילו בגיוס הכספים.

בשבת שלפני, נקלע לידיו של ר' אפרים גיליון בנושא 'שמירת העיניים'. ר' אפרים קורא בו, ונפעם לגלות אוצר ציטוטים מרוממים מספרים שונים, שכולם מבהירים מסר אחד והוא, שיתכן שמיועד לאדם שפע גדול של פרנסה משמים, ממתין לו אוצר של ברכה בהמשך החיים, ובעקבות כך שאינו שומר את עיניו כראוי, בשל העובדה שהוא נכשל בפגם הראיה, הוא מאבד במו ידי - או במו עיניו במקרה זה - את

נכון, כתייר מארץ ישראל לא יוכל לצפות בנופי הדרך ממונסי בואכה בורו פארק, גם את העיר מנהטן שהכל שחים בגודלה ועוצמתה לא יזכה לראות, ועדיין - המחיר הזה כדאי

במכשירים שמחוללים נזקים בטהרת העיניים, לנסוע למקומות שיש בהם משום פגיעה בשמירת העיניים - מתברר שההיפך הוא הנכון: אדרבה, השמירה על קדושת העיניים היא היא המפתח לשפע, הצינור המוביל אותו. ככל שנתחזק בשמירת העיניים, ככל שנילחם על קדושתן וטהרתן - כך נזכה לראות ולחוש את ההשפעה של שמירת העיניים, בשפע אושר ופרנסה!

נסיעה ארוכה בעשרים שקל!

כשגב' כהן הוצרכה לקחת את בנה לרופא ב'משגב לדרך' שבירושלים, יותר מכל הטרידה אותה השאלה איך תשמור על עיני הילד בטהרתן, ב'טיול' שנגזר עליהם משכונת גאולה ל'קטמון'. נסיעה במונית היא יקרה מדי, נסיעה באוטובוס - עם כל המראות והשכונות שעוברים במהלך נסיעה כזו - הרי היא מסוכנת מדי לבנה היקר, בעל העיניים השמורות והזכות...

לבסוף, את הדרך הלך עשתה באוטובוס, כשהיא מעסיקה את בנה, שומרת על עיניו ממוקדות אליה, בלי שיציץ ימין ושמאל. זה לא היה קל, ולכן החליטה שאת הדרך חזור תעשה במונית, ויהי מה. אולם באמתחתה רק 20 שקלים, לא סכום המספיק לנסיעה כה ארוכה משכונת קטמון לשכונת גאולה...

גב' כהן בטוחה בבורא עולם, וברצונו שבנה ישמור את עיניו. היא עוצרת מונית מזדמנת, מספרת לנהג כי בכיסה רק 20 שקלים, ושואלת אם יוכל להסיעה במחיר הזה לרחוב יחזקאל פינת הושע - טבורה של שכונת 'גאולה'. הנהג מצטחק לעברה, הרי זה פחות ממחצית הסכום שנסיעה כזו עולה!

רגע לפני שהוא ממשיך בדרכו, אוזרת גב' כהן אומץ, ומציעה לנהג: 'ראה נא, זה מה שיש לי, הבה נצא לדרך. כשהמונה יגיע לעשרים שקלים - תוריד אותנו. נתקרב לאזור בינתיים' - היא מבקשת, מייחלת

כל הטובה המיועדת לו, את כל השפע שהבורא הכין עבורו!

ר' אפרים חש כי הדברים מכוונים אליו. בורא עולם הוביל את הגיליון הזה לידיו - כדי שיקבל החלטה בתחום שמירת העיניים. על אתר הוא מקבל על עצמו לשמור על העיניים בשמירה מעולה ומדקדקת, כמו שני יהלומים הזקוקים להגנה רבת. מעתה לא יביט אנה ואנה ולא יסתכל לכל כיוון, אלא ישמור את עיניו ומבטו טהורים וזכים...

ביום שלמחרת החלטתו זו, יום ראשון, הוא עולה לאוטובוס העושה את דרכו ממונסי לבורו פארק - כמתוכנן, נזכר בקבלה הטובה שקיבל אמש, לשמור על העיניים מכל משמר, וחולף בו הרהור: 'הרי האוטובוס הזה עובר בדרכו דרך מנהטן, עיר גדולה וסואנת, מסוכנת מאוד לעיניים קדושות. איך זה משתלב עם הקבלה שקיבלתי על עצמי? האם אצליח לשמור את עיניי כראוי למרות המעבר במנהטן עמוסת השילוט הצבעוני וההמונים הססגוניים?'

על אתר הוא מקבל החלטה אמיצה ונחושה, מסיר את משקפיו מאפו, מוריד אותם מעיניו, תוחב אותם עמוק בכיסו. 'בלי משקפיים הרבה יותר קל, ממילא הכל מטושטש לחלוטין' - הוא מהרהר, שמח על התחבולה שנקט, שתבטיח את שלום עיניו וטהרתן. נכון, כתייר מארץ ישראל לא יוכל לצפות בנופי הדרך ממונסי בואכה בורו פארק, גם את העיר מנהטן שהכל שחים בגודלה ועוצמתה לא יזכה לראות, ועדיין - המחיר הזה כדאי, כדי לשמור על קדושת עיניו!

ואכן, המחיר היה כדאי: בבואו לבורו פארק, בתום נסיעה ארוכה נטולת משקפיים, חברו יוצא לקבל את פניו, ואומר לו בפשטות: 'האמת, שמיד אחרי שיצאת לדרך, חשבתי שפשוט מיותר שאתה בא. אם עוד לא היית עולה לאוטובוס - הייתי משאיר אותך במונסי...' הרי אתה חף מניסיון, גיוס כסף עבורך גורם לך להתבייש, למה לך להסתובב ולפשוט יד? אני יכול לעשות זאת עבורך, אסתובב בשבילך, אתרים נדיבי עם למענך, אשתדל לגייס לך לא פחות ממאה אלף ש"ח!

ר' אפרים מופתע והמום, ולפתע קולט: בשעה שקיבל החלטה להסיר את המשקפיים - באותה שעה ממש החליט חברו כי לא נאה שיסתובב ויפשוט יד, וגמר אומר לעשות את העבודה במקומו! עתה הוא יכול לשוב על עקבותיו, חברו דואג לגיוס כסף, בסכום עתק שלא עלה על דעתו, בלי להתאמץ, בלי להתבייש, בלי לפשוט יד - רק בזכות השמירה על העיניים!

ואכן כך קרה: כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק, כי ר' אפרים כבר יודע שהשמירה על העיניים היתה המפתח שהוביל לאוצר הכלכלי הענק הזה!

סיפור זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מחדד לעינינו עד כמה מקור השפע תלוי בשמירת העיניים, וכי לא יתכן שהגדלת הכנסות תהיה כרוכה בירידה בשמירת העיניים חלילה. אם חשבנו שכדי לשפר את הפרנסה נצטרך להתפשר על שמירת העיניים, לצעוד במקומות מסוכנים לקדושת העיניים, להביט

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

אלא שאז... קרה הבלתי יאומן... כשסיימתי לעבוד, בערך בחצות הלילה, כיביתי את המחשב ו... שכחתי לשמור את כל השינויים שעשיתי בקובץ... ברגע אחד של אי שימת לב ירדה כל עבודתי לטמיון... למעלה מארבע שעות של עבודה אבדו כלא היו...

הרב ישראל ליוש

ביום א' שבט חל היא"צ של הגאון רבי משה שיק זצ"ל, מח"ס שו"ת 'מהר"ם שיק' ועוד.

רבי משה שיק נולד בשנת תקס"ז בעיירה 'ברעזאווה' לאביו הג"ר יוסף שיק זצ"ל, ולאמו מרת רבקה ע"ה נכדת רבי פרץ פרנקל זצ"ל, ותורה וגדולה היו על שולחנם. מילדותו דבק בתורת ה' ושקד על תלמודו מאוד, והיה משנן לימודו הרבה, ומתחנן לפני נותן התורה שיחון אותו בדעה ובינה להבין דברי תורתו, עד שהאיר לו ה"ת ופתח לו שערי חכמה ועשה חיל בלימודו. בהיותו בן י"א שנה נסע ללמוד בשיבתו של דודו הג"ר יצחק פרנקל זצ"ל ב'ראנדארף'. ועוד בבחרותו נפטר עליו אביו, ומצא נחמה ביגיעת התורה.

בהיותו בן י"ד שנה גלה ללמוד תורה אצל רבו הגדול מרן ה'חתם סופר' זי"ע ב'פרשבורג' ועל אף שהיה צעיר מאוד קיבלו החת"ס לישיבתו, ועד מהרה שחה בים התלמוד כתלמידים הבוגרים, ודבק ברבו ותורתו היתה שגורה על פיו.

בשנת תקפ"ו נשא לאשה את רעייתו מרת גיטל בת דודו, אחי אמו, הג"ר פרץ פרנקל זצ"ל, אחר עשר שנים כשפרנסתו נדחקה, בעצת רבו קיבל על עצמו עול רבנות עיירת 'יערגין', שם ישב כעשרים ושלוש שנים, ושם כתב את ספרו על תרי"ג מצוות.

בשנת תרכ"א, נתמנה לרב העיר 'חוסט', ופתח שם ישיבה, אליה נתקבצו בחורים מופלגים מכל המדינה, שלימים האירו את דורם בתורתם, ה"ה הגאון רבי שאל בראך זצ"ל, הגאון רבי זלמן שפיצר זצ"ל הגאון רבי בנימין סופר וואלף זצ"ל ועוד רבים וטובים.

ביום שב"ק פרשת וארא א' שבט שנת תרל"ט נצחו אראלים את המצוקים ועלתה נשמתו למרומים, והוא בן ע"ב שנים. נטמן ב'חוסט', והשאיר אחריו זרע בך ה' וספרים רבים שרובם יצאו לאור אחר מותו ע"י בניו ותלמידיו.

הבטיחו 'אני אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר' (ד'ב)? אלא, ודאי ידע משה רבינו והבין שבשעה שהוא ידבר עם פרעה, יעשה עמו הקב"ה נס שידיבר כראוי, כהבטחתו, ומכל מקום חשש, כפי שאמרו חז"ל (ב"ר עו ב) 'אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה', מפני שהם חוששים שמא יגרום החטא. ומצינו כן במשה רבינו עצמו, (שם א) גבי עוג מלך הבשן, שהקב"ה הבטיחו: 'כי אהיה עמך' ומכל מקום נתיירא, עד שהוצרך הקב"ה לומר לו שוב: (במדבר כא ד) 'אל תירא אותו...'

וכאן חשש משה רבינו יותר, שהרי מתחילה שמעו בני ישראל לקולו, שנאמר: 'ויאמן העם', ואח"כ לא שמעו אליו, שנאמר: 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח'. ולכן דאג, כי אם בני ישראל לא שמעו אליו, אף שהיה הדיבור לטובתם, איך ישמע אותו פרעה, הרי יש לו קושי בעצם הדיבור שהוא ערל שפתיים, ובלא נס לא יתאפשר הדבר, אם כן, שמא יגרום החטא ולא יארע לו הנס המובטח, ויסכן את טובת הרבים.

בסיפור המופלא הבא נווכח כי אמנם 'אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה' כדברי המדרש, וכביאורו של המהר"ם שיק: 'מפני שהם חוששים שמא יגרום החטא', אך הקב"ה אינו מביא תקלה לצדיקים אף כשהם בעולם הבא, ובפרט בדברים שהם דקדוק עליהם בעולם הזה. אבי מורי שליט"א זכה לסדר את ספרי המהר"ם שיק זי"ע שיצאו

"הן פני ישראל לא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמְעֵנִי פְּרַעֲהוּ" (שמות ו', י"ב)

מדוע חשש משה רבינו שלא ישמע אותו פרעה מפני שהוא ערל שפתיים, שואל המהר"ם שיק זי"ע, הרי הוא כבר טען כך והקב"ה

לאור ע"י המכון 'בני משה' להוצאת ספריו, מיסודו של נ"נ הגאון רבי אשר אנשיל קליין זצ"ל אב"ד מאראש-ואשרהעלי'.

בתחילת העבודה סיכם רבי אשר אנשיל עם אבי מורי שלא יעבוד על ספרי המהר"ם שיק במוצאי שבתות, משום שהמהר"ם שיק הקפיד מאוד שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד חצות. "תנאי זה לא היה קשה עבורי" - מספר אבי מורי - "כי בלאו הכי לא הייתי רגיל לעבוד במוצאי שבתות, ולכן הסכמתי מיד לבקשתו...

"אלא שכמידי שנה יצא לאור ספר חדש לקראת היאר-צייט של המהר"ם שיק החל בראש חודש שבט, ושנה אחת הזמן היה קצר מאוד, והמלאכה היתה מרובה, ולמרות שעמלתי שעות רבות לסדר הספר, עדיין לא הצלחתי לעמוד בדרישה שיהיה הספר מוכן לקראת היאר-צייט...

"בצר לי החלטתי לחרוג מהתנאי שהסכמתי לו בתחילת העבודה, ולנצל את השעות הללו של מוצאי שבת הארוך בימי החורף, לעיסוק בתורתו של המהר"ם שיק. 'המהר"ם שיק כבר יסלח לי', הרהרתי בליבי, 'הוא הרי יודע את הלחץ וזו הדחק בו אני נמצא, ויודע גם שאני עושה את זה רק לכבודו, כדי להספיק להדפיס את הספר לכבוד היאר-צייט'..."

"עבדתי במרץ, היטבתי לנצל את שעות הלילה השקטות, שקעתי בעבודה והספקתי הרבה מאוד. אלא שאז... קרה הבלתי יאומן... כשסיימתי לעבוד, בערך בחצות הלילה, כיביתי את המחשב ו... שכחתי לשמור את כל השינויים שעשיתי בקובץ... ברגע אחד של אי שימת לב ירדה כל עבודתי לטמיון... למעלה מארבע שעות של עבודה אבדו כלא היו...

"זאת טעות של מתחילים... זה לא קורה לבעלי ניסיון שכבר חוו אי פעם בשנות עבודתם מפח נפש של אי שמירת שינויים, ובכל זאת, הפעם זה קרה... מסתבר שהמהר"ם שיק דואג לרצונותיו אף ממקום מושבו אי שם בעולמות העליונים, ואם הוא רצה שכתביו וספריו יודפסו בלי שתתבצע בהם מלאכה במוצאי שבת עד חצות, אז כך אכן קרה...

"בחסדי שמים הצלחנו לעמוד ביעד - מסכם אבי מורי - וביאר-צייט של המהר"ם שיק כבר היה הספר החדש מודפס וכרוך ועותקים רבים ממנו חולקו לבאי סעודת ההילולא..."

"וידבר ה' אל משה ואֶל אֶהרֹן וַיֹּצִיאוּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מִלְּפָנֵי מִצְרַיִם..." (שמות ו', י"ג)

רש"י מביא המדרש שהקב"ה צוה למשה ולאהרן לחלוק כבוד לפרעה מלך מצרים. ויש להבין, תמה המהר"ם שיק זי"ע, מדוע מגיע לפרעה הכבוד הזה, אחר שהוא שיעבד את עם ישראל בחומר ובלבנים ובעבודת פרך?

ומייד, שפרעה הוא הגורם שיצאו ישראל ממצרים ויקבלו את התורה הק'. שהרי לולא שצירפם הקב"ה בכור הברזל, והוציא אותם ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה, לא היו ראויים לקבלת התורה, כי היו שפלים ונבזים כי היו משועבדים והתעסקו בחומר ובלבנים, ורק

קשיות ערפו של פרעה שהביאה עליו מכות וניסים גלויים לעיני העמים וישראל, היא רוממה את ישראל לדרגה הגבוהה להיות ראויים לקבל את התורה. לזאת מחויבים היו משה ואהרן ובני ישראל לחלוק לו כבוד.

ומדויק כן בפסוקים: 'וידבר וגו' ויצום אל בני ישראל' אין צו אלא לשון זירוז, 'אל פרעה' שיחלקו לו כבוד, ומנא לן? לזה אמר 'להוציא את בני ישראל', כי רק הוא הגורם שהוציא אותם ביד חזקה מארץ מצרים, ועי"ז היו ראויים לקבל את התורה.

אהבה רבה אהב הגה"ק המהר"ם שיק זי"ע את התורה שקיבל בהר סיני, ובאהבתו העזה לא מש ממנה כל ימי חייו, בהתמדה גדולה משחר טל ילדותו, בלתי ניתנת לתיאור. התמדתו הגדול נשאה פרי ודיעותיו התורה היו עצומות מאוד, עד שרבו מרן ה'חתם סופר' זי"ע כינהו 'ארגז מלא ספרים'.

פעם שהה עם בן רבו מרן ה'כתב סופר' זי"ע ב'פישטיאן'. ברשות הכתב סופר היה טור שו"ע שהיה חסר בו דף אחד, ושלה אחד מתלמידיו למהר"ם שיק להשאיל ממנו את הכרך הזה כדי ללמוד הדף שחסר.

כששמע המהר"ם שיק את בקשתו, ביקש שיביאו לפניו דף ועט וכתב את כל הדף החסר, הטור והנושאי כלים, כלשונם ממש. התלמיד חזר לכת"ס והביא לו הכת"י של המהר"ם שיק, ויהי פלא בעיניו: "מדוע צריך היה לטרוח לכתוב בעצמו הטור והנושאי כלים, היה יכול להמציא לי הכרך, ובסיום לימודי הייתי משיב לו אותו..."

אז הסביר לו התלמיד כי לא היה ברשות המהר"ם שיק כרך זה ולכן כתב הכל מזכרונו. הכתב סופר התפעל מאוד, ושלה לעיר הסמוכה 'ווערבוי' להביא לו משם הכרך המדובר, ואחר שבדק מצא שאכן לא נפלה אות אחת מכל דברי הטור והנושאי כלים...

מרב התפעלותו העצומה מידיעותיו של המהר"ם שיק, החליט הכתב סופר לבוא אליו. כשפגשו, חשב המהר"ם שיק שהוא בא להתלונן על שלא נתן לו הספר, ומיד התנצל שאין לו הטור, וח"ו לא עשה כן מחוסר אמונתו שיחזיר לו הספר. השיב לו הכתב סופר שכזו גאונות לא ראה אפילו אצל אביו ה'חתם סופר', אך מיד הוסיף ואמר: "אבל כל זה הוא בזכות אבי ה'חתם סופר' זי"ע..."

אין זה פלא שכך הם ידיעותיו העצומות בכל חלקי התורה, כי כך היו מספרים תלמידיו שהיה חוזר על לימודו עשרות פעמים, וניצל כל רגע פנוי לחזור על לימודיו דבר יום ביומו.

חתנו הגאון רבי יעקב פראגר זצ"ל סיפר שפעם מצא רשום בין כתביו כמה פעמים חזר על כל מסכת, מסכת זו ארבעים פעמים, ומסכת אחרת שישים פעמים. וכאשר ראה המהר"ם שיק שחתנו רואה רשימה זו, אמר: "כתבתי זאת כדי שיוצ"ח יקחו מזה מוסר..." ובמחלתו האחרונה שממנה לא קם, שמעו בלילה כאשר נח על מיטתו ששפתותיו מדובבות, וכשהאזינו, שמעו שהיה חוזר על

שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף הרמן לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!"...

התגובה - כולה הפסד! ההבלגה - כולה רווח!

הרב בנימין בירנצווייג

"ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (שמות ח', מ')

חברו - יוסיף להקניטו, והאש תגדל ותבער בין שניהם עד שתשרוף כל חלקה טובה. וא"כ הדעת נותנת, שטוב לאדם לשתוק בשעת מריבה, אבל מדת הכעס אומרת איך אנכי אשתוק? מדוע שאעבור על פגיעה בכבודי? ומתחיל להשיב וחברו כנגדו וחוזר חלילה. מכאן נלמד כמה גרועה ומזקת מדת הכעס, ועד כמה מעולה וגדולה מידת ההתגברות והשתיקה בעת כעס. רק נזק - מאי התגברות בעת כעס! רק רווח - מהתגברות בעת כעס!!

מעשה מפליא שמחזק מאד יסוד זה, הובא בספר הכל בו (סי' מ"א): שנהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תיכף ששמעו "ברכו", שמצינו באגדה שבארה של מרים נמצא בימה של טבריה, וכל מוצאי שבת מחזרת על כל בארות ועל כל מעיינות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה - אפילו כל גופו מוכה שחין - מיד נרפא. וממשיך הכל בו: ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים ונתעכבה יותר מדי ונזדמנה לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותם המים. כיון שבאה אצל בעלה כעס עליה שאחרה לבוא, ומרוב כעסה נפל כדה משכמה ונשבר, ונפלו נטיפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתזו המים נרפא השחין,

כבר תחריר במרכז עיר הבירה קהיר. צפרדע ענקית מימדים התמקמה לה במרכז הכיכר, כשרבים מתושבי העיר באים לחזות בתופעה יוצאת הדופן הזו.

כל זה היה מיד לאחר הכרזת משה רבנו כי הקב"ה מביא מכת צפרדע על מצרים, המצרים התכוננו אבל לא ידעו למה?! והנה הצפרדע הראשונה ענקית המימדים למול עיניהם הנדהמות.

ואז, כפי שמבאר רש"י, היו המצרים מכים אותה ברצונם להכחידה מיידית, ו.... כל מכה שהיא קבלת היתה מנתזת נחילים נחילים של צפרדעים, המחזה היה מדהים ומפחיד. המוני מצרים מתנפלים בחמת זעם על הצפרדע... ובכל מכה עוד ועוד - המוני צפרדעים מנתזים לכל כיון, והמצרים ממשיכים בחמת זעם....

מעשה זה של המצרים הוא תמוה לכל שומע, אחרי שראו שככל שהם חוזרים ומכים את הצפרדע, יוצאים עוד ועוד צפרדעים, מדוע לא הפסיקו? מדוע המשיכו להכות ולהכות אף שראו שמעשיהם אלו מביאים עליהם חורבן יותר גדול?

קושיא זו מביא מרן הסטייפלר זצ"ל בספרו 'ברכת פרץ', ותרץ, שבאמת השכל האנושי אומר שצריך להפסיק להכות, כשכל הכאה רק עושה ההיפך מרצונם וכוונתם, אלא שאצל המצרים זה עבד אחרת, שכיון שראו שהצפרדע מוסיפה להתזי נחילים עוד ועוד והם לא מצליחים להורגה, גבר כעסם עליה וכל רצונם מעתה היה רק להתנקם בה ולהכותה ככל האפשר, ואף שראו שממשיכה להתזי נחילי צפרדעים, זה כבר לא מנע מהם לעצור, כי בערה בהם חמת הנקמה והכעס, וככל שהוסיפה להתזי הוסיפו לכעוס, וחמתם בערה בהם, וכך בכל הכאה גברה בערת חמתם עליה, והם הוסיפו להכותה ולהתנקם בה, והיא הוסיפה להתזי נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

מוסר השכל גדול וחשוב לחיים אנו למדים מכך, כותב הסטייפלר. האדם בשעת כעסו - אם ישמע חרפתו וישתוק ולא ישיב - ירגע לאט לאט ויעלמו חמתו וכעסו, אבל כשמשיב לשכנגדו הרי חברו מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה, כל כמה שיוסיף להתנקם

והנה קול צעדים קרב ובא לעברם, הם לחצו בחזקה איש את ידי רעהו, זה היה האות המוסכם להתחלת הפעולה, שלושתם זינקו בבת אחת ממחבואם, כיתרו את הדמות המתקרבת באפלה, והפליאו בה את מכותיהם

יעקב הרמן זצ"ל, מבוני היהדות באמריקה, הוא נהג לשרתם בעצמו ולהגיש את הסירים והצלחות במו ידיו, לראות שלא חסר דבר. שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!".

הכל היו המומים למראה עיניהם, האורח שנחרד בעצמו ממה שעולל, קפץ וברח מהבית מבלי לנסות אף לקנח את הטשולנט החם והסמיך מעל ה'קפוטה'. הרב יעקב הרמן פתח ברדיפה אחריו, ובתוך מספר דקות חזר, כשהוא מחזיק בחביבות את ידו של האורח הלז ומרגיע אותו: "במטותא ממך! אתן לך צלחת אחרת של טשולנט ואותה בוודאי תאהב!".

רק כאשר קינח הרב את ה'קפוטה' במידת האפשר, פנה אליו בנו ר' נחום דוד, שנכח אף הוא באירוע ואמר: "אבא! איך יש לך כל כך הרבה סבלנות??". "לאו דווקא", ענה לו אביו, "אם יש בלבך רחמים ואהבה לזולת, אינך זקוק לסבלנות". (הכל לאדון הכל)

וכך במקום להפוך את האירוע למדורת אש שלא יגמרו לדבר עליה, על ידי סבלנות והתגברות - העניין הפך להמשך סעודת שבת רגועה ושמחה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

אבל שאר גופו נשאר מוכה שחין, והבין וכאב את תוצאת רגזנותו, שהפסיד במו רגזנותו את מי בארה של מרים המרפאים, ומה היה רב שכרו וגדולה רפואתו, אם היה מבליג ושותק! ועל זה אמרו חכמים (קדושין מא): "רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו", מלבד זה הוא רק מפסיד!

הרוחות בבית מדרשו של גאון ישראל, מרנא רבי עקיבא אייגר זיע"א בעיר. בני הישיבה לא היו מסוגלים לעבור לסדר היום... נושא הדיון היה: מאיר. בחור נרגן, מהיר חמה ובעל תגובות פוגעות, שהטיל חיתתו על כל סביבותיו. הבחורים גמרו אומר ללמדו לקח, אבל כיצד ומתי יעשו זאת?! הרי אם יוכיחוהו בגלוי - תשלח לשוננו השנונה לעברם כחץ מורעל!

"הפעם נעשה משהו של ממש", החליטו שלושה בחורים נועזים. הם התלחשו ביניהם כמה רגעים עד שהתקבלה תוכנית פעולה. היה זה לילה נטול ירח. חשכה אפפה את בית המדרש, בפרוזדור המוביל לאולם הגדול עמדו השלושה חבויים, עוד מעט ומאיר יגיע, כהרגלו בשעות אלו.

והנה קול צעדים קרב ובא לעברם, הם לחצו בחזקה איש את ידי רעהו, זה היה האות המוסכם להתחלת הפעולה, שלושתם זינקו בבת אחת ממחבואם, כיתרו את הדמות המתקרבת באפלה, והפליאו בה את מכותיהם.

למרבת הפלא מאיר המוכה לא הוציא הגה מפיו, גם כשתכפו המלקות וגברו - לא הוציא המוכה אף אנחה קלה. משהו נדלק במוחם נצבט בלבבם והם חדלו. "הדליקו את הפנס", אמר משהו, ואז פניהם חזרו כסיד וברכיהם פקו...

... אוי לאותה כלימה ולאותה בוש! במקום מאיר השחצן, עמד למולם רבם ומורם האהוב, גדול הדור רבי עקיבא אייגר... הבחורים חפצו כי האדמה תבלעם חיים! בו במקום נפלו ארצה, וביקשו סליחה בדמעות שליש, ואילו רבי עקיבא עצמו נותר ללא שמץ קפידה וטינה. חיוך של חסד וסליחה ריחף על שפתיו מבלי גערה אחת.

אכן כן, מהבלגה תמיד מרוויחים, ומנמהרות יש הפסדים גדולים, הנה מרוב תאוות הנקם והכעס לא חשבו לבדוק מי היא הדמות הנכנסת... ולא שיערו את גודל רוע מעשיהם שלא ישכח מהם.

כשלושים איש היו מסובים מידי שבת בשבתו על שולחנו של רבי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לדעת שכל מה שתעשה היום זה רק עם חסדי ה'! אם הקב"ה לא ירצה אתה לא תעשה שום דבר.

"אחרי שעבר היום, ואולי חלילה לא הלך לי הכל כמו שצריך, כאן ההוא פגע בי ואחר כך אירע לי כך וכך, או אז צריך להגיע ל'אמונתך בלילות', אתה גמרת את היום ולא הלך לך כמו שצריך תתחזק באמונה, תדע שהכל מאתו יתברך.

"ולשאלתכם זה הסוד של 'עלינו לשבח', כיון שיש בו את היסודות של האמונה, אנחנו מתחילים עלינו לשבח לאדון הכל על מה? לא על זה שהוא נתן לי רגלים, אלא קודם כל על זה שלא עשנו כגויי הארצות, שאנחנו יודעים שיש בורא לעולם, ויש לנו למי לפנות.

באחד הפעמים הייתי אצל רופא שאינו שומר תורה ומצוות לצורך טיפול "הייתי אצלו לצורך טיפול רפואי לא קל והיו צריכים לעשות כמה הרדמות באמצע, ההרדמות לא כל כך הצליחו והכאבים היו חזקים מאוד. קמתי מהכסא והתחלתי לרקוד "הטוב הטוב הטוב, כי לא כלו רחמין..."

"הרופא הסתכל עלי ואמר: "אני מקנא בך! יש לך עם מי לדבר!!! לי

אין עם מי לדבר..."

"אז אני אומר "עלינו לשבח לאדון הכל", שאנחנו יש לנו למי לפנות! הם משתחוים להבל וריק... ואנחנו כורעים ומשתחוים לפני מלך מלכי המלכים! שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ, הכל שלו, הוא אלוהינו אין עוד. כשחושבים על המילים הללו זה נשמע אחרת לגמרי.

"ואחרי שאדם מחדיר בעצמו אמונה בקדוש ברוך הוא, אז "ועל כן נקווה לך ה' אלוהינו" הוא יודע שיש לו למי לקוות! מה צריך יותר מזה בעולם??? זה היסודות של האמונה.

"אבל זה לא בא רק כשאומרים עלינו לשבח פתאום מחדירים אמונה ומתלהבים. לא. את זה צריך להתחיל מתחילת היום, ללכת כל היום עם אמונה ועם ההרגשה הזאת, ואז כשאומרים 'עלינו לשבח' זה נאמר בצורה אחרת.

"אם כל היום אדם מתבונן, איך אני הולך על הרגליים, מה קרה לי אתמול, אתמול שכבתי במיטה כמו גולם לא יכולתי לזוז, איך היום פתאום אני הולך? זה רק מהקב"ה. רבי חצקל אברמסקי היה אומר "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך", כדי לבוא לבית המדרש צריך כאלו חסדים גדולים מברוא העולם. צריך לחיות עם ההרגשה הזאת, או אז ה'עלינו לשבח' הוא אחר, אחר לגמרי".

המשך מעמוד 20 | הרב פנחס ברייער

שלא תדלג על יום של לימוד.

"זה הכל עניין של קטגוריה, וככל שהקבלה שלך נכנסת עמוק יותר לצד של המשימות הקשיחות, כך היא תחזיק מעמד זמן רב יותר בעזרת ה'".

הקידוש שאתה עושה בבית

הגיע פעם אדם חלוש לרופא המשפחה, וביקש לשמוע את תוצאות בדיקת הדם שעשה ימים אחדים קודם לכן.

עיין הרופא בתוצאות, סבר פניו החמיר, ולאחר המהום קל השיב לפצייתו כי הוא סובל ממחסור חמור בברזל.

"אה, זאת לא בעיה", השיב הפציית בביטול, "ברזל? שמעתי שיש ברזל בחסה. אני אקפיד לאכול עלה אחד של חסה כל יום, וכך יהיה לי ברזל..."

אבל הרופא נעץ בו מבט חמור: "אדוני, כדי לחפות על חוסר הברזל החמור שממנו אתה סובל, תצטרך להזמין משאית שלמה של חסה, ולאכול את כל הכמות הזאת.

"במקום זאת", הוסיף הרופא, "אני אתן לך מרשם לגלולות שתצטרך לבלוע שלוש פעמים ביום, וכל גלולה כזאת מכילה כמויות ברזל מרוכזות, כמו בכמה ארגזים של חסה. בתוך שבועיים כבר לא תסבול ממחסור בברזל..."

במשל הזה השתמש המחנך הנודע הרב פנחס ברייער, כדי להסביר לבחור ישיבה שביקש לדעת למה כל כך חשוב ללמוד תורה, ומדוע לא יוכל לעסוק בעניינים אחרים ולהסתפק רק בקיום מצוות התורה.

"כמו הגוף כך גם הנשמה. אם הגוף סובל מחוסר ברזל - הוא חלש, הוא פגיע, הוא נפצע בקלות וכל פציעה חמורה יותר, הוא חשוף יותר לנגיפים וחיידקים, וכל מחלה קטנה יכולה להיות חמורה מאוד אצלו, תלוי עד כמה המחסור בברזל חמור.

"גם הנשמה - אם היא חלשה, אם חסר לה ברזל רוחני, אם המערכת החיסונית שלה הוחלשה עם השנים, היא הופכת פגיעה מאוד. כל דבר הכי קטן מטלטל אותה, ומוריד אותה לתהומות רוחניים שיהיה לו קשה מאוד להיחלץ מהם...

"אתה מקיים מצוות, זה חשוב מאוד, זה קריטי, יש במצוות ברזל רוחני שמחזק את הנשמה, אבל זה כמו לאכול חסה. לעומת זאת, לימוד התורה הוא כמו הגלולות, הוא נותן כוח מרוכז, שמאפשר לנשמה להתחזק, להתאושש, ולהיות מחוסנת מפני פגעי הזמן ותחלואי הנפש ועוד ועוד.

"הרי כולנו יודעים שהגאון מוילנא כותב, שבכל מילה של לימוד תורה מקיים האדם שלוש מצוות, וגם לפי הפוסקים האחרים הוא מקיים לפחות מצווה אחת של לימוד תורה על כל מילה של לימוד, אנחנו מכירים את החשבון של 200 מילים בדקה, וממילא אנחנו יודעים עד כמה רב החיזוק הרוחני שיכול בחור או אברך לשאוב משעה של לימוד תורה, ולכן, בין היתר, חשוב לימוד התורה, כי הוא מעצים את כוחות הנפש של הלומד, ומאפשר לו לאחר מכן להתגבר על היצר הרע.

"איך הגדירו זאת חז"ל בכמה מילים: 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין'.

ישנו פסוק מפורש שהוא מלך, וכיון שכך - זו המציאות, ומה שהלה אינו מודע לכך - אין זו סיבה שהמציאות תשתנה. אין מציאות זולת התורה, ובתורה כתוב באופן ברור שהוא מלך!...

בשנת תשנ"א, כשכלל ישראל ישבו בחרדה נוכח איום הטילים של שליט עירק, היה חשש שישגר טילים בעלי ראש נפץ כימי, והפחד היה נורא ואיום. בסופו של דבר נפלו על ארץ הקודש שלושים ותשעה טילי סקאד רבי עוצמה, כאלו שביכולתם להרוס רחובות, ואחר כל המתקפה אמנם נהרסו כמה וכמה בניינים, אבל לא מת שום אדם חוץ מאחד [מחלל שבת בפרהסיה מפורסם].

כיון שרוב הטילים כונו למרכז הארץ, היו תושבי בני ברק בפחד גדול. כשהגיעו אל מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בשאלה האם רצוי לעזוב את העיר, ענה שבבני ברק לא יפלו טילים, כי יש בה את מרן הגרא"מ שך, והוא מגן על העיר. כששאלו את מרן הגרא"ל שטיינמן צוק"ל, אמר גם הוא כי אין שום מקום לחשוש, שהרי בני ברק מוגנת היטב! לשאלת בן ביתו במה היא מוגנת, תמה ואמר: "כלום אינך רואה מיליוני דפי גמרא מקיפים את העיר?!"...

אך ליל שבת אחד, תושבי בני ברק רואים מעל לרחובות העיר את הטיל האימתני נוחת... הפיצוץ העז שנשמע הרעיד חצי מבנייני העיר, והיה ברור, אפוא, לכולם - שנפל טיל בבני ברק.

רעייתו ע"ה של מרן הגרא"ל צוק"ל רצה לחדרו והעירה אותו: "נפל טיל בבני ברק...", והוא בפשטות האופיינית לו אמר לה: "בבני ברק לא נפל שום טיל!". והיא בשלה, הרי כולם ראו ושמעו, והוא אומר לה: "רבע'צן, לא נפל כאן טיל, אני צריך את החצי שעה הנוספת הקצובה לי לשינה בלילה", ולאחר חצי שעה קם כהרגלו לשעות הלימוד לפני ותיקין, ולתפילת ותיקין...

בבואו לתפילת ותיקין קבלו את פניו אנשי העיר ואמרו לו שוב: "נפל טיל בבני ברק", והוא בשלו: "בבני ברק לא נפל טיל, העיר מוגנת!...". ומה, באמת, היה? רחובות יונה ודניאל נמצאים בגבול בני ברק - רמת גן. ישנו בית אחד ברחוב שחצרו מחולקת, חציה בבני ברק וחציה ברמת גן, והטיל נפל בחצר הזאת בצד של... רמת גן!...

מרן הגרא"ל שטיינמן ראה בעיניו הקדושות, עיני הנביא בדורו, את מיליוני דפי הגמרא מקיפים את העיר. זו חומת פלדה שטיל הסקאד אינו חודר אותה בשום פנים ואופן, ברור היה לו כי "בבני ברק לא נפל שום טיל!!"...

(מתוך הגדה של פסח - דורש טוב)

תודתי בכוח בחירתי, ומחזיר את תחושת האמת שאמורה הייתה ממילא לפעם בקרבי.

מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זי"ע סיפר לתלמידיו, על המפגש הראשון שהיה לו עם הסבא, רבי יוסף יוזל מנובהרדוק זיע"א. היה זה בשנת תרס"ג. הנער הצעיר יחזקאל אברמסקי מגיע לעיירה נובהרדוק להבחן לסמיכה אצל הפוסק הגדול בעל ה"ערוך השולחן". לאחר שנבחן וקיבל סמיכת חכמים, נכנס אל הסבא. לא היה שם כיסא בעל יותר משלוש רגליים להושיבו, ועל כן עמד והרצה את חידושי תורתו. משעמד הסבא על גדלות הבחור בתורה, קרא לבנו ואמר שצריך לכבד תלמיד חכם כזה ב'תה מתוק', אך קוביית סוכר לא הייתה מצויה בביתו, על כן שלח את בנו לקנות בהקפה קוביית סוכר...

ואז פנה הסבא ואמר לבחור: "אם חפץ אתה להיות 'יהודי' - תכניס היטב לראשך שרק תורה היא המציאות, אין שום מציאות בעולם חוץ מתורה. אם כה תחיה - תוכל להיות יהודי!".

ורבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, שסיפר את המעשה, הדגיש ואמר: "נשים לב, הסבא אינו אומר לו 'אם הינך חפץ לצמוח גדול הדור', הוא אומר לו אם הנך חפץ להיות 'יהודי'. עליך להיות השקפה זו, שאין שום מציאות חוץ מתורה - זה תנאי כדי להיות 'יהודי'!"

והסבא הביא לכך ראיה מדברי חז"ל: בסוגיות החורבן (גיטין נו ע"א) מספרת הגמרא על רבי יוחנן בן זכאי, שביקש לצאת מירושלים כדי לפייס את שר הצבא אספסינוס. כשבא לפני אספסינוס, אמר לו: "שלום עליך המלך". טען כנגדו אספסינוס שהינו מורד במלכות, שהרי הוא אינו מלך, והוא קורא לו מלך!

ענה לו רבי יוחנן בן זכאי: האמת היא שאתה כן מלך! והראיה, כי אילו לא היית מלך לא הייתה ירושלים נמסרת בידך, "דכתיב: 'והלבנון באדיר יפול' ואין אדיר אלא מלך, דכתיב: 'והיה אדירו ממנו', ואין לבנון אלא בית המקדש, שנאמר: 'ההר הטוב הזה והלבנון'... ומסופר שם שתוך כדי דיבור הגיע שליח מרומי והודיע לאספסינוס כי המלך מת ומינהו חבריו למלך..."

עתה נתבונן: רבי יוחנן בן זכאי מגיע לפגישה גורלית עם שר הצבא. כיצד יתכן שהוא פותח את הפגישה בדבר שמעורר את זעמו של השר? הלא כלל בסיסי לניהול מפגש מוצלח הוא, לפתוח אותו בדברים המתקבלים על דעת השר ולא בדברים שיעוררו את זעמו! התשובה היא, שרבי יוחנן בן זכאי לא יכול לומר לו שאינו מלך, כי הרי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

יהיה מי שיצא לקבור אותה. אם יצאו - כולם ימותו יחד איתה! אז מה עושים?

לא לשכוח - בחוץ השמש זורחת, אין ברד! כי ברגע שאין אדם ואין בהמה בחוץ - לא יורד ברד. מסתכלים מהחלון: שמש בלי ברד. מה יש שם ברחובות של היהודים? הכל פתוח לרווחה, אופים לחמים טריים. הבן של הזקנה החליט: הוא רק ייתן ריצה אחת, לקנות מהיהודים כמה לחמים. נעמד בפתח, מסתכל למעלה, מסתכל למטה, עוד פעם לכל הכיוונים: יש שמש, אין ברד, אין כלום. הוא רץ החוצה, להביא לחם.

והנה לפתע פתאום נוחת פגז אחד, רק אחד, בדיוק על הכאפיה שלו. לא קדימה ולא אחורה, לא מטר קודם, בדיוק עליו - "על האדם". זהו. מת!

כי הברד נפל רק במקום שהיה אדם, בהמה או עשב השדה. על הראש שלו וגמרנו.

"אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו". הכל ראו את הנס הזה.

שנוזה להרהורי אמונה, לפטם את עצמינו עם אמונה. כמו שדוד המלך אומר בתהילים (לז, ג): "שכן ארץ ורעה אמונה". המשגיח רבי יחזקאל אמר שהכוונה לרעות בשדות האמונה, כדוגמת עגל במרעה הצאן, שחי מהמרעה, גדל עליו, צומח ממנו ושוהה שם בשמחת חיים.

במשך כל שעות היום אפשר להתעצם באמונה, כל ברכה שעושים מה"מאה ברכות" שתקנו חז"ל לומר בכל יום, "ברוך אתה ה'" - מודים לקב"ה "מלך העולם" - כמה אמונה זה מוסיף! ממש לדבר עם הקב"ה. "שהכל נהיה בדברו". מי נותן לי את הלחם? - המוציא לחם מן הארץ!

הרמב"ם בפרוש המשניות (שלחי מסכת ברכות) כותב: "כי יקר בעיני ללמד עיקר בדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדנו!" אנחנו מבינים? (מתוך 'יחי ראובן' - הגדה של פסח)

התשובה לכך: זה לא היה ברד שלנו, אלו היו אבני אלגביש מהשמיים, ברד עם שמש.

כעת לגופו של ענין.

משה רבינו אומר: אדם ובהמה שימצאו בחוץ - ימותו מהברד.

כולם הכינו להם מזון ושתיה לשבוע. לא היה הרבה מה להכין. הדגים כבר מתו במכה הראשונה. בדבר, מתו הבהמות, ומכת ברד הגיעה אחרי הדבר.

נשאר אולי פרות וירקות. שימורים, קופסאות, ב'סקוויטים', היה להם לאגור מזון רב שיהיה לכל הגויים המצרים לשבעה ימים - כאשר לא יוכלו לצאת מהבתים. כשצפוי שלג בירושלים, ממהרים להתכונן לקראתו. רוכשים מצרכי מזון, הרי לאחר מכן לא יוכלו לצאת, כי יהיה שלג. כמה זמן יהיה השלג? והחנויות היו עמוסות באנשים! - נורא ואיום, אי אפשר לצאת יום וחצי מהבית!

כאן שבעה ימים הם עתידים לא לצאת - אבל ממש לא יכולים לצאת! מי שיוצא - לא חוזר בחזרה!

הכינו והכינו...

יש להניח, לא ראיתי במדרש שכתוב כך, אבל זה פשוט, שבמקום כזה כמו ארץ מצרים, בוודאי היו כמה כאלה שלא תכננו את ההסגר באופן הטוב ביותר לפרטי פרטים, או שכן תכננו, אבל ה'שקאצימ' לאך' - הערבים הקטנים שבשכונה, ראו שיש כל כך הרבה אוכל, קמו בלילה כשכולם ישנים, עשו 'פרעסן' את הכל... בקיצור, מגיע יום שלישי, יום רביעי - אין מה לאכול.

צריך לחיות עוד כמה ימים, שבעה ימים זה המון!

מה אני אספר לכם? איזו סבתא אראבק'ע זקנה עומדת וצורחת שהיא הולכת למות. יותר מיממה שנגמר לה האוכל בבית, עוד יום אחד - היא מתה.

מסבירים לה: משה רבינו אמר - אי אפשר לצאת החוצה! מי שיוצא - מת!

מה אפשר לעשות? הילדים שלה מבינים שאם היא תמות להם, לא

המשך מעמוד 17 | ה'עקבי אבירים' מסדיגורא ז"ע

במהלך הסעודה שאל אותו ר' אנשיל מי אתם, לאיזו חסידות אתם משתייכים.

"סדיגורא?" קרא ר' אנשיל בהתפעלות, "הבה ואספר לך סיפור שלא שמעת מעולם על רבן הרבי ה'עקבי אבירים' מסדיגורא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל".

מקור: שמעתי מפי הרה"ח החפץ בעילום שמו שליט"א, מחשובי חסידי סדיגורא, ששמע את הסיפור מפי בעל המעשה שליט"א.

(המבשר תורני)

לא נאריך בפרטי הסיפור, אך בסופו של דבר שני הבנקים התחרו על ליבו של ר' אנשיל, שניהם ביקשו לשכנע אותו לקחת את המשכנתא אצלם, כל שנותר לו הוא לבחור בהצעה הטובה והמשתלמת, בתוך תקופה קצרה הוא העביר את חנותו הקטנה למשכנה המרווח ליד אזור התעשייה, וכאן נפתח פרק חדש בחייו העסקיים של ר' אנשיל. החנות הגדולה רשמה הצלחה כזו שהוא לא העלה על דעתו בחלומותיו הטובים. תוך תקופה לא ארוכה רשם ר' אנשיל זינוק מטאורי בעסקיו. כיום הוא ידוע כאחד מנדיבי הלב בעיר בה הוא מתגורר. לפני כמה חודשים התארח על שולחנו, בשבת קודש, אחד מאברכי חסידי סדיגורא ששהה בגולה.

רוב ונשגב היה כח תפילותיו של המהר"ם שיק זי"ע, ע"כ סיפר נכד אחותו מרן המהרי"ץ דושינסקי זצ"ל שאחר פטירת אביו, כשהיה צעיר מאוד, חלתה זקנתו, אחות המהר"ם שיק, מרת 'לאה' ע"ה, וסכנה גדולה נשקפה לחייה. המהר"ם שיק חזר מהישיבה לבית אמו, וכשראה את דאגת אמו ממחלת אחותו, הציע לה שיקח אותה לטייל עמו ביער, לשאוף מעט אויר צח. הזמן חלף ומשלא שבו, הלכה אמו לחפש אותם ביער. היא מצאה את בתה שקועה בשינה עמוקה, ובמרחק מה עמד אחיה המהר"ם שיק והתפלל פרקי תהילים בדבקות עצומה. לשאלתה מה הוא עושה, אמר לה: "נדמה לי כי בעודה ישנה חלפה מחלתה כליל, ומעתה לא תחלה עוד.."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש,
כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

לימודו, וכשספרו ע"כ לאשתו הרבנית ע"ה, אמרה שכך דרכו בכל לילה ולילה לחזור על לימודו, כמעט רוב הלילה.

"כִּי יִדְבַּר אֲלֵכֶם פְּרִיעָה לֵאמֹר תִּנּוּ לָכֶם מוֹפֶת..." (שמות ז', ט')

נפלאות מבאר המהר"ם שיק זי"ע פסוק זה: דרכו של עולם שכשעושים איזה דבר פלא ע"י כישוף, או אחיזה עיניים כחרטומים, לאיש העושה כן, אין זה מופת או פלא, כי הוא הרי יודע בעצמו באיזה כוח עשה כן, ובאיזה תכסיס עשה זאת. לעומת זאת כאשר נעשה המופת ע"י צדיק, אז גם לצדיק עצמו שפעל, יהיה זה פלא, שהרי לא עשה שום פעולה, רק הרבה בתפילות, וה' פעל כל זאת בזכות תפילותיו. אם כן, זהו שאמר פרעה: "תנו לכם מופת", אל תהיו כחרטומים העושים מופתים שאצלם אין זה פלא, אלא עשו מופת כזה שגם לכם יהיה זה פלא.

המשך מעמוד 23 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

כזה או אחר, להשתמש בטכנולוגיה שיש בה סיכון - הבה נזכור שאלו רק נסיונות בשמירת העיניים, בעוד אנו מסוגלים, צריכים ויכולים לעמוד בו. הבה נתגבר ונשמור את העיניים היטב, ונזכה לראות כי בורא עולם מסייע בעדנו לשמר את עינינו בקדושה עילאית!

מקור כח הברכות!

הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, נמנה עם מקורביו של המקובל הנודע סידנא בבא סאלי זי"ע, שבשבוע הקרוב - ביום ד' בשבט יחול יום ההילולא שלו, עד כדי שלפעמים שוחח עמו בידידות רבה. באחת הפעמים, פנה אל הבבא סאלי, ושאל: 'מנין לכבודו הכוחות לברך ולפעול ישועות ומופתים? אם זה זכות אבות - גם לי יש זכות אבות. אם מכח התורה - גם אני זוכה לעסוק בתורה. ואם בזכות טבילה במקווה - הלא גם אני טובל במקווה... מהו אפוא הכח העילאי שיש רק לכבודו, עד שככל היוצא מפיו ייעשה, והוא פוקד עקרות, מרפא חולים ומשפיע פרנסה בהבל פיו?!' חיך הבבא סאלי והשיב משפט קצר וחד: 'שמירת העיניים. מעודי לא ראיתי דבר שאינו ראוי, המבט שלי לא בחן מעולם מחזה אסור. זה מקור הכח!'

הגילוי הזה, כדאי שיהדהד באוזנינו: המפתח לצמיחה רוחנית, ליראת שמים, להצלחה ולהתעלות - נמצא בעיניים, בשמירתן, בקדושתן. הבה נשמור את עינינו כיאות, ונזכה להתעלות באמת ולקירבת אלוקים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לנס למען טהרת עיני בנה... כשהמונה הגיע לעשרים שקלים, גב' כהן הציעה לרדת מהמונית, אולם הנהג סירב. 'שוטרי התנועה פזורים בכל פינה ברחוב זה. אמשך קצת, עד שנעבור את החלק האסור בהורדת נוסעים' - אמר הנהג, והמשיך לנסוע חינם אין כסף... עכשיו המונית כבר ברחוב הנביאים בעיר, הנהג עוצר בצד, וגב' כהן כמעט יורדת, כשלפתע בוקע קול ממכשיר הקשר של המונית: 'מונית ליחזקאל פינת הושע, מי פנוי?' נהג המונית ממחר לתפוס את הנסיעה, ואומר לגב' כהן: 'טוב, תישארו. בדיוק קיבלתי את הכתובת שלכם, אני נוסע בדיוק לשם!' - גב' כהן שבה ומתיישבת, ונהג המונית שועט היישר לרחוב יחזקאל פינת הושע, בדיוק לכתובת אליו רצתה להגיע, כשהיא משלמת רק 20 שקלים על הנסיעה עד היעד... כשגב' כהן יורת מהמונית, הנהג לא הצליח לכבוש את רגשותיו: 'אין ספק שבורא עולם היה איתכם!' - הוא אומר בהתרגשות, 'רציתם לנסוע בעשרים שקל מקטמון לגאולה - קיבלתם!' - הוא מוסיף בהתפעלות. מה שהוא לא ידע, שאת הנס הזה סידר בורא עולם, כדי לסייע לגב' כהן לממש את שאיפתה לשמור על טהרת עיני בנה! סיפור נפלא זה, אשר פורסם בגיליון 'השגחה פרטית', מאיר וקורא: לפעמים, נראה כי המאמץ לשמור על העיניים ידרוש מאיתנו הקרבה שלא נוכל לעמוד בה, מאמץ שאיננו מסוגלים לבצע. אולם האמת היא, שכל זאת הוא נסיון של היצר, ואמנם שמירת העיניים דורשת מאמץ ועמידה בנסיונות - אבל בורא עולם מסייע לנו לעמוד במשימה הזו! אז גם אם נראה שאנחנו חייבים לעבור במקום פלוני, להסתכל בגיליון

◆ חובת ה'קריעה' בשעת יציאת נשמה ◆ מתי הוא זמן ניחום האבלים על מת שנקבר בחול המועד? ◆ האם מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך תיקון משקפיים?

מהלכות קבורה ואבילות

- אדם שאחד משבעת קרוביו: אב, אם, בן, בת, אח, אחות, ואשה, מת, ונודע לו על מיתתו בתוך שלושים יום - חייב לקרוע את בגדיו. ועל אביו ואמו, חייב ב'קריעה' אף אם שמע על מיתתם לאחר שלושים יום.
- מעיקר הדין, הנוכחים בעת יציאת נשמתו של כל אדם מישראל, חייבים לקרוע. ובדורות האחרונים לא נהגו כן, כדי שאנשים יאותו להימצא עם הנפטרים בשעת יציאת נשמתם.
- עיקר דיני ה'אנינות' החלה על הקרובים בין המיתה לקבורה: אינם אוכלים בשר ואינם שותים יין, ופטורים ממצוות עשה. ואינם מברכים ברכות הנהנין לפני אכילתם ושתייתם.
- האבילות ביום הקבורה של אחד משבעה קרובים: אלו: אב, אם, בן, בת, אח מן האב, אחות מן האב שאינה נשואה, ואשה - כשנקבר ביום המיתה - נחלקו הפוסקים אם היא מדאורייתא או מדרבנן.
- במשך ימי ה'שבעה' אסור לאבל לעשות מלאכה האסורה בחול המועד, או לעסוק במסחר. ויש אומרים, שלאחר שלושת ימי האבילות הראשונים, רשאי האבל לעשות מלאכה לצורך 'דבר האבד'.

קבורה ואבילות בחול המועד

- מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך קבורת המת, ואף באופן של 'מעשה אומן', אך יש לעשותה במקום שבו נמצא המת, כדי שהרואים יבינו שהיא נעשית לצורך קבורתו.
- מנהג ישראל משנים קדמוניות, לתלוש עשבים ביציאה מבית הקברות לאחר קבורת המת. ואסור לעשות כן בחול המועד.

- מי שאחד מקרוביו נקבר בחול המועד - אין האבילות חלה עליו עד לאחר החג, למעט דברים שבצינעה. ומנין שבעת ימי האבילות מתחיל ב'אסרו חג'.
- מנהגי האבילות של ימי ה'שלושים' נוהגים אף בחול המועד, ומנין השלושים של מי שנקבר בחול המועד, מתחיל מיום הקבורה.
- דיני האבילות שבצינעה חלים אף בחול המועד. ולכן, לדוגמה, אסור לרחוץ את כל הגוף אפילו במים קרים, וכן אסור לרחוץ אפילו חלק מהגוף במים חמים או פושרים.
- מן הדין, זמן ניחום האבלים על מת שנקבר בחול המועד, הוא בשבעת הימים הסמוכים לקבורה, ולכן מנחמים בחול המועד; אך המנהג לנחם בשבעת ימי האבילות שלאחר החג.
- מי שמת בתוך שבעה ימים ליום טוב, האבלים 'יושבים שבעה' רק עד כניסת יום טוב, כיון שיום טוב מפסיק ומבטל את האבילות; ומכניסת יום טוב ואילך אינם חייבים אלא בדיני האבילות של ה'שלושים'.
- אסור לשאת הספד על המת בחול המועד. ותלמיד חכם - מעיקר הדין מותר להספידו בחול המועד, אלא שכתבו הפוסקים שבדורות האחרונים אין מי שנחשב כתלמיד חכם לענין זה.
- במשך שלושים הימים שלפני פסח, שבועות, וסוכות, אסור להספיד אדם שמת למעלה משלושים יום לפני החג. ומדברי המשנה ברורה נראה, שבחודש אלול מותר להספיד אף בחציו השני, שהוא בתוך שלשים יום לסוכות.
- ישנם צורכי הגוף שדינם כאוכל נפש, ומותר לעשות מלאכה בחול המועד לצרכים אלו, גם באופן של 'מעשה אומן', ואף כשהדבר כרוך בטירחה רבה. ולדוגמה - משקפי ראייה לבעלי 'מספר' גבוה.